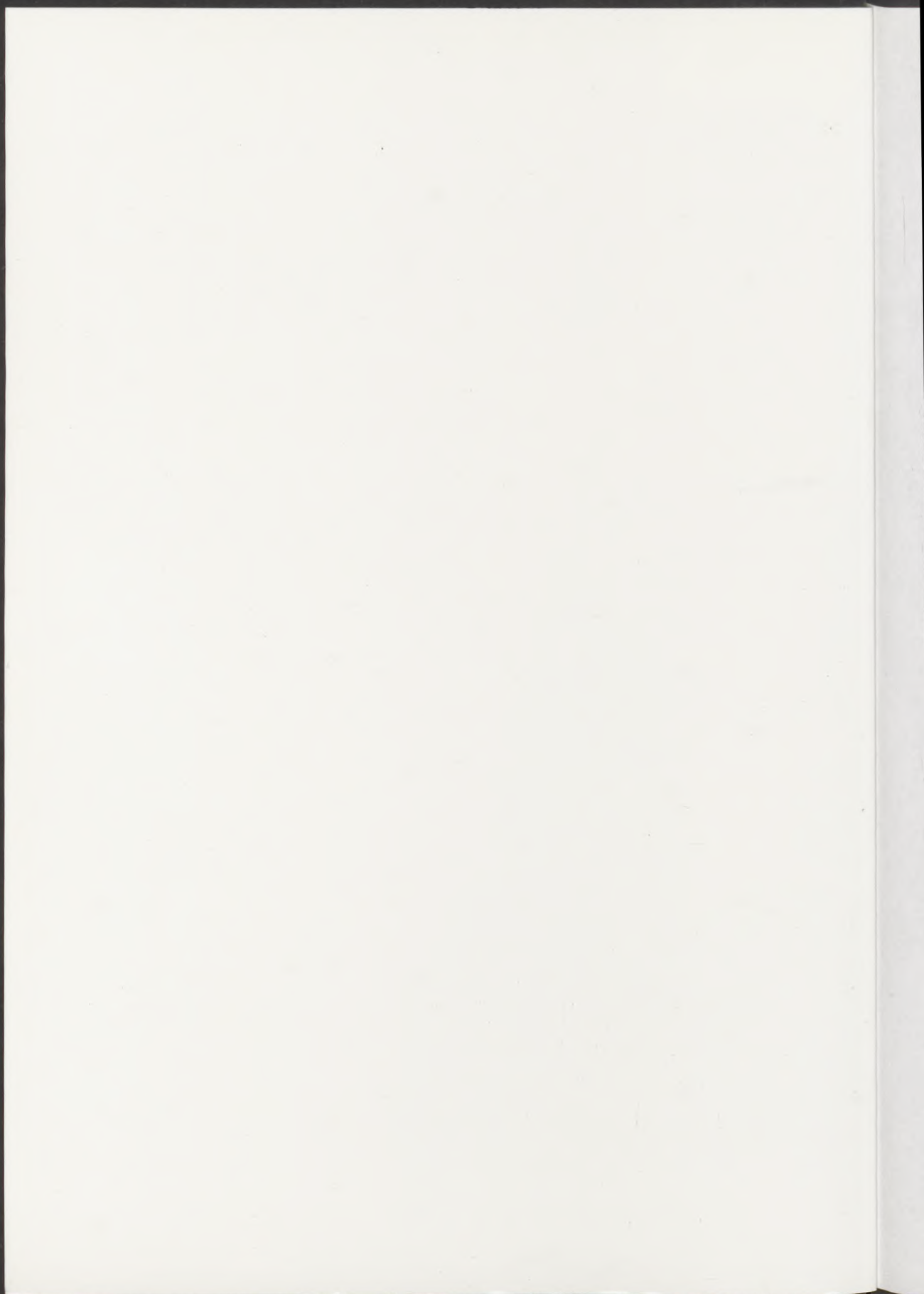

MC
213.353

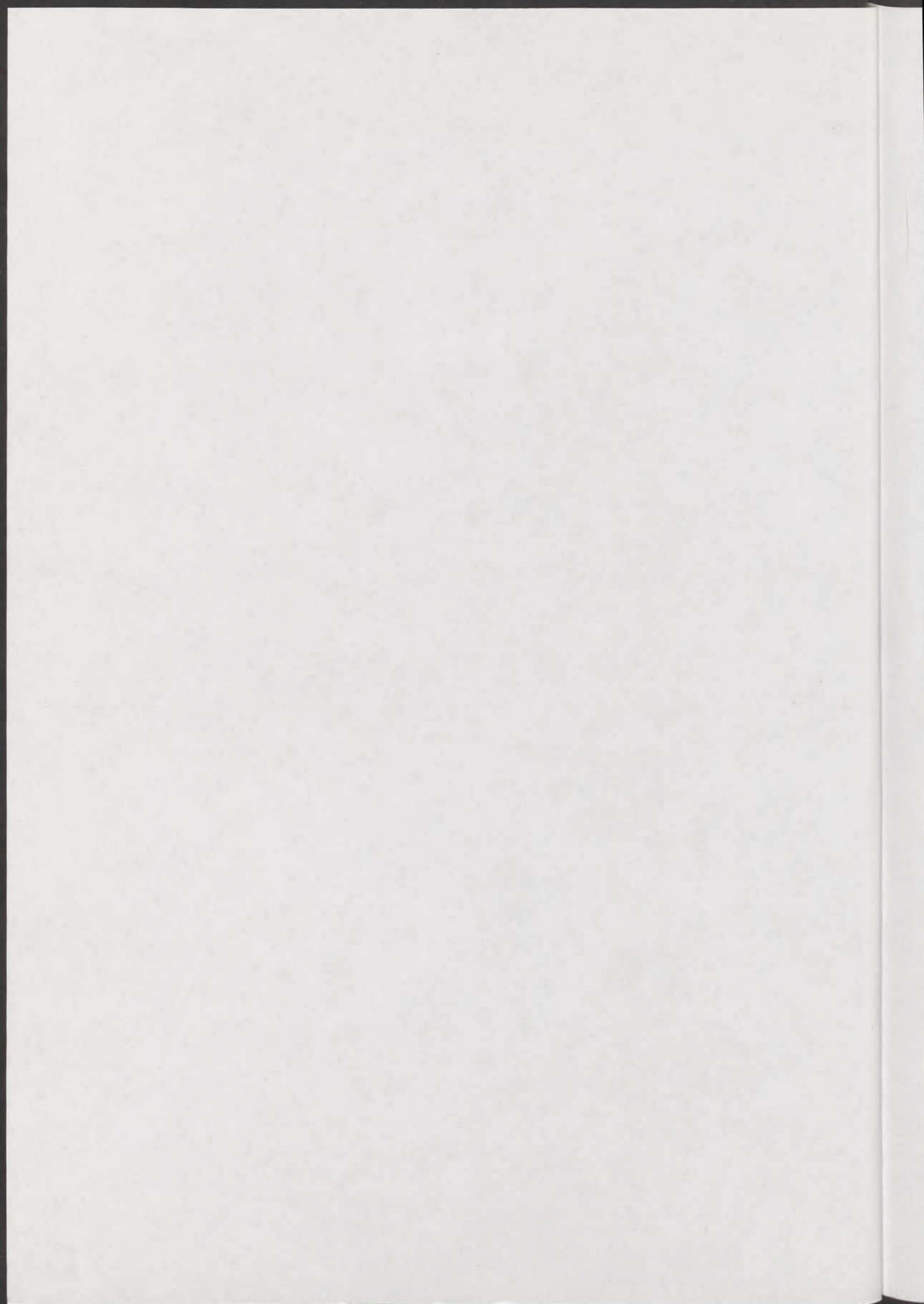
Konczek József

Örökös tavasz

Konczek József
Örökös tavasz

Konczek József
Örökös tavasz

Hungarovox Kiadó
Budapest, 2015

A könyv megjelenését támogatta:

A kötetet szerkesztette és az utószót írta: Gyimesi László

A borítót Szegő Attila festménye felhasználásával Pereszlényi Helga tervezte

© Konczek József, 2015

A Hungarovox Kiadó az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja

ISBN 978-615-5562-07-5

Hungarovox Bt.
1137 Budapest, Radnóti Miklós u. 11.
Telefon/fax: 06-1-340-0859, mobil: 06-20-585-8212
www.hungarovox.hu, e-mail: info@hungarovox.hu
Felelős kiadó: Kaiser László

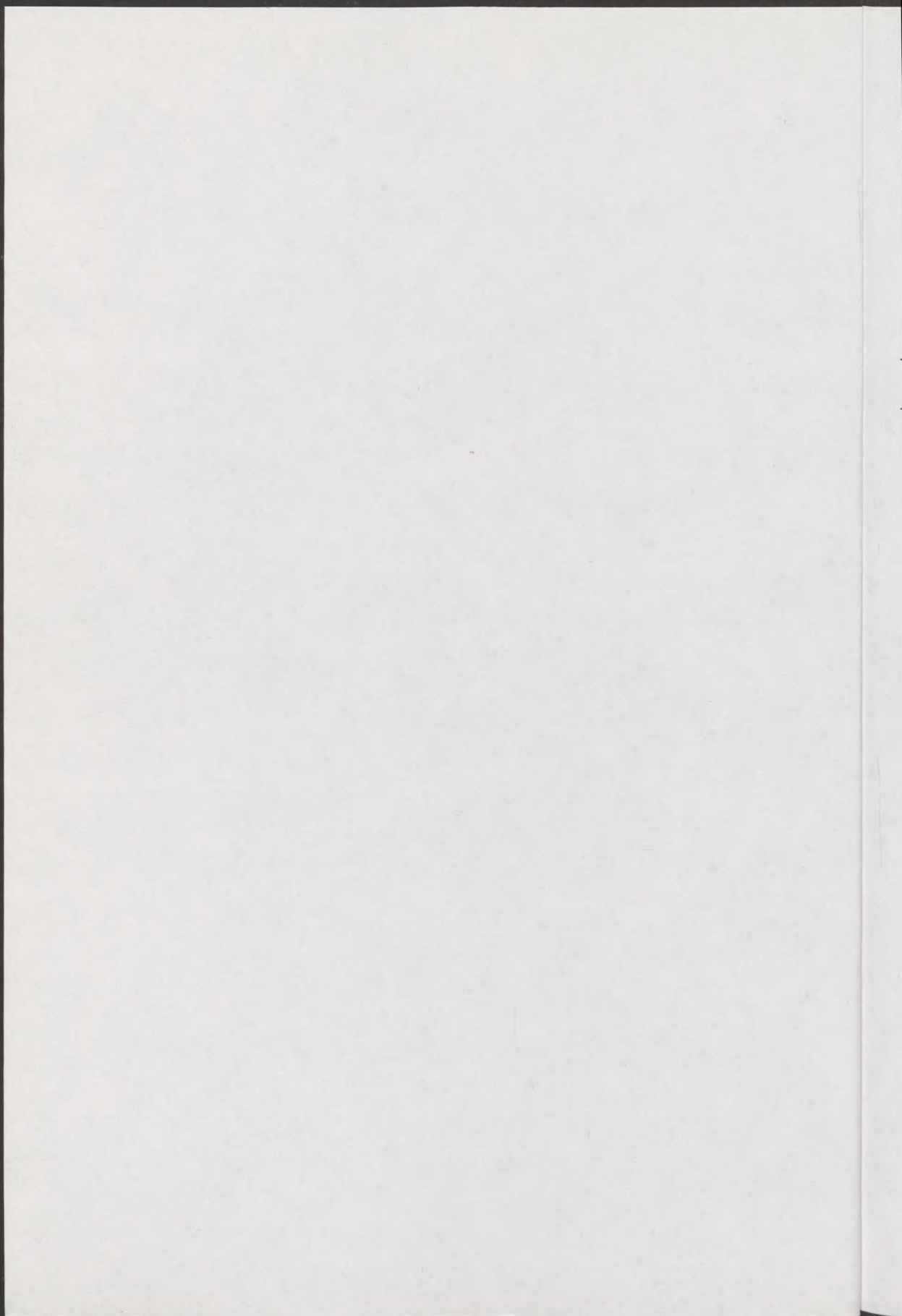
Nyomda: 3BT Műhelye
Műszaki vezető: Burány Tamás
Telefon: 420-9427

MC 213.353

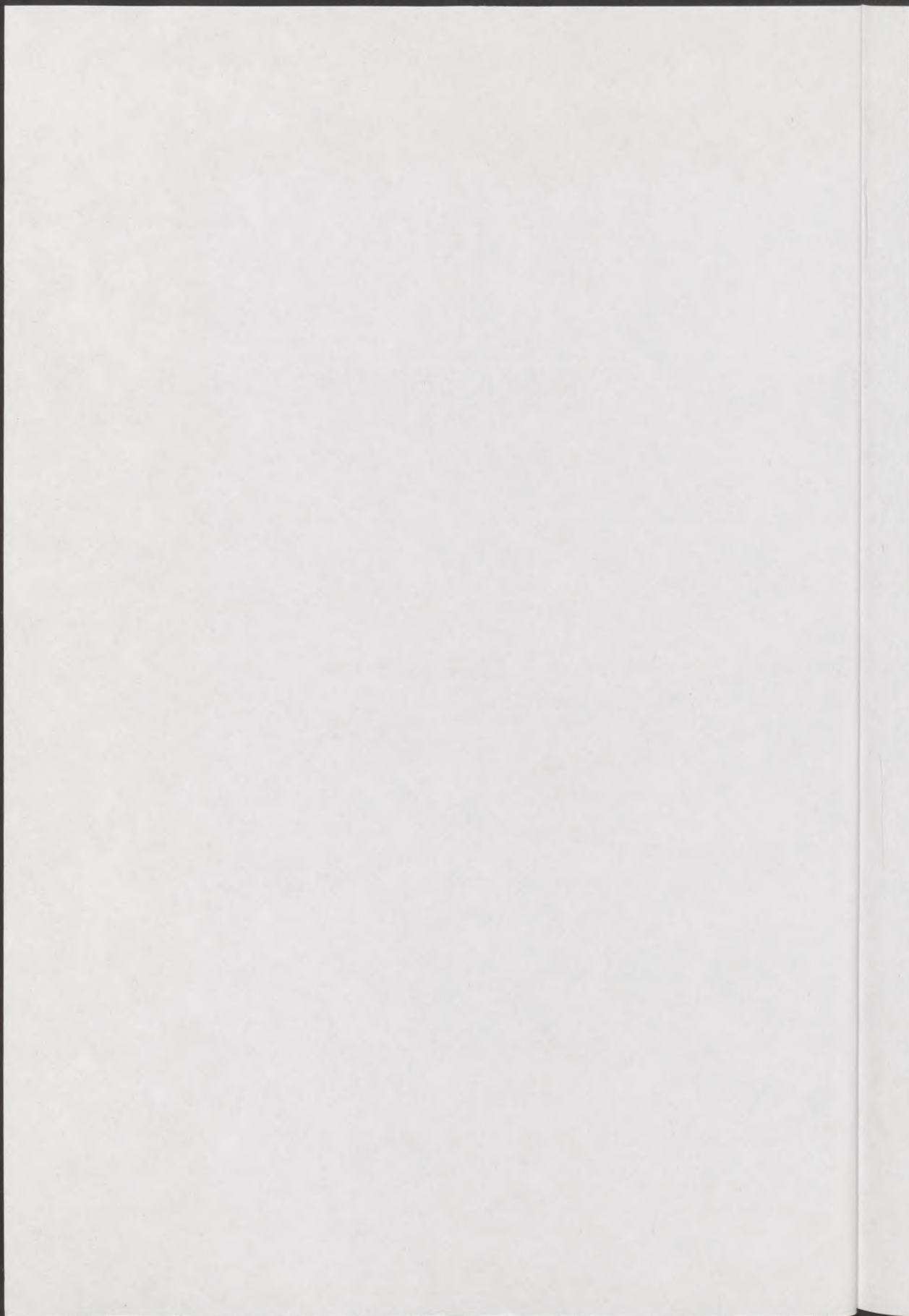

2016

Művésznevem Konc,
nem zizegek.

RÉTEK, BOKROK, PATAKOK

(van az úgy...)

Van az úgy, hogy megáll csak az ember kinn a réten,
most születető tisztaságában csillog harmat a kákicsvirág recés levelén,
a hegykaréjon leomló ködből szinte fogható közelből
foszlanak széjjel a párák, felragyog a nap,

berzengő bokrok beszélnek, szavak nélkül, s annyira csupán mozdulatokkal,
hogy saját létezésére figyel a lélek.

Mondja magát minden,

és birtokába vétethet mindannak, amit
elindít a kép.

A csönd tartományában füvek vannak, fák, bokrok meg emberek,
a lélegző csöndnek engedelmesek,

néznek csak a lírikusra, milyen érdekes, hogy beszélnie kell.

Miért kell?

(a szem, a száj...)

A szem a száj avart talál, az megfeketedik,
az ág, az ég a vízbe horgad.
Mint egy ravatalnál úgy állhatsz meg itt,
az égerfák sorát csizmás gyászhuszároknak
láthatod... A kiterült partba
kérlelve beleette magát
a korhadékot görgető fodor, a hajlékony vesszőkből lecsikart, a
foszló növénybőr, igen. A patak meg a fák
a vízben közösek. Mert itt a patak
már kátrányos, szutykos a mederalja.
Tarjagos páncélos rákocskák morajlanak,
hogyan a történet ráakarja
lábikráikra a közönyt, mint az iszapot is talán,
és a lebernyeges kupolákban
bajszukat mozgatják a züllés asztalán,
s mintha minden ide döglené,
mindaz, amiből kavics ugrott föl,
a szisszenést kicsiholta,
a fájó szikrát, a nehéz talaj, az agyagos föld,
az árnyékokban
vartyogó buborékot, míg én a szúnyogokat csapkodtam
tarkómon,
mintha képet állhatnék nyomoromban,
s mintha magamat kellene letaglóznom.
Korhadó, párás malasztban
olcsó oldódások híg ürülékébe taposok.
De hát húztam
máskor is a lábamat, mint a barátaim,
lőtt szarvasok.

(kimért kedvű...)

...kimért kedvű nézelődés kezdődik, ámbár talán ez nem sérelmes,

csak tűnődik, de pontosabban figyel mindenre az ember,
utcai táblára, függönytelen ablakra, jerikói loncra, miegymás,
nincs jobb dolga, mint sorra venni azt, ami elébe kerül,
és ráhagyatkozni a mozdulatokra, amelyek nála ugyancsak megvannak,

várakozással viselkedik félóra szám, sőt óraszámra is,
mert van itt valami, ami a virágárusok bódésorán túl történik,
pedig előtte ütemre szabott sietések zajlanak,

és vannak városi galambok is, van vékony ég napkoronggal,
van papírlap, lehet, hogy valami kiolvasott hír,
esetleg moziműsor, puha plakát, de lehet más is.

(átokverés)

Engedékeny langymeleggel teljesül az ősz.
Derűs ezüstje látszik, s hó, majd kemény jégszirony
ideje lesz. Aranyfények csupán fönny a régi templomtornyokon.
A már köd lohol – mint pulikkal a csósz.

Ez – hazai rét, ismert évszak, város és határ,

üres telkek, vérző csendek, letermett nyarak.
Naspolyaízűek.

Csak az érett kökény fanyarabb.

A lélek hazajár.

Fáj a domb, A frissen szántott földeken
s fölöttük mint pudvás nagy tönk, legördülő varjúraj
hengerli magát egy mélyebb hömpölygésbe.

Van történelem?

Valami szétterült magány, mozgó moraj
a síkos jégmezőn, átokverésen.

Tavaszelő a Dunán

Görcsös jégtömbök úsznak a Dunán.
A kikötők még nem vágynak hajókra.
Madártávlatból a köd ugyanolyan lehet.
És villamos csörömpöl. Nem látszik.

Kutya nélkül sem sétálnak –
A szigetek magukat jelentik.
Kopár, díztelen itt más is.
Lapul a gyötretés a fájdalomküszöb alatt.

Mint hídroncok, acéltagok.
Mint iszapig fulladt mozgásigény.
Mint alá-aláhullatott sirályok,

mint valami hümmögés.

(Verőcemaros)

Hatan isszuk itt a langyos hóízű teát
a motorvonat sínjeinél a színes bódé mellett,
odébb kankalinos árokpart foszlott hada tavaszi, nyári, őszi virágmúlt-csodák,
vénült kórok, bürökszárak, elpuhult lapuk
öltöznek csipkébe, dér hull, köd gomolyog, még a lehelet
is ezt szaporítja.

Egyébként szombat van és délidőre jár, az erdő oszloprendje, azon túl egy megvakult
ablaksor látszik hóval beverve, lesöpretlenek a falépcsők,
üdülőbódék állnak itt,
szoknyás fenyők táncolnak a bokáig érő hóban, egyszóval karácsonyt vár
ez a favágóknak való hétvége, amelyben kinn az úton csengős szán bukkan elő
úgy, mintha ő tolná lovait

amonnan. Az erdő olyan, mint egy fóliával betakart
hombár,
mókusoknak, baglyoknak, főként jövődő hóvirágnak, karvastag ágaknak
jut benne hely.

De a vad rejtőzik, terebélyes mogyoróbokrok alatt lapul
és a szélbe tartja orrcimpáját,

édes emberszag helyett a bozót friss levegőjét szívja, mennyivel ijedtebb is a bagoly,
fejét
mozgatja odébb-odébb lassan, oda, hol
a fehérség gyarapszik, be nem járt oldalban madár verődik, nem nagyon figyel ilyenre a
mélyebb némaság,

mely itt pulzál a lélegzés fonákján, érzékeli magát, és ha lendül is, elvész,
belül marad, várja a nagyra növekvő délutánt, a csendet kinyitotta,

álldogál az ember, szorongatja poharát.

(Morgó patak)

Azt a helyet keresem, ahol halott akarok lenni.
S hogy ott fogok kimúlni, mondom magamnak: ebben megnyugodj.
Patak nem árad végtelenné.
De azt akarom, azt a patakot,
ahol már ültem egyszer a buborékozó idő gyöngyfonatában,

láttam elomló rögöt, agyagkupacot, fehérre kopott gyökeret, hantot,
én ezt már láttam,
akkor a patak nemcsak kívül, hanem bennem is morajlott,
vagy nem is morajlás volt az? Csak azt tudom, hogy kétszer is
ugyanabba a patakba kell, hogy lépjek, ülhessek a partján,
összegyűjtsem a tülekvő tavaszok fényeit,

ha felmutatnám,
letagadhatatlan
lenne. Őrzi mindazt, ami egyenesnek indult,
s eltaszít magától minden azonosítatlan
szándékot. Felismeri jeleiben és a jelein túl
a helyet Ez maradt.

Odaadta díszzeit a követelőző időnek.

Csupán a fák – ott ágaikat ködbe takarják,
a bokrok borzas gomolyag, a patak mellett nőnek.
kézzel érinthetem a partját.

Farsang délután

Egy meg nem írt riport

Csábos délután.

A tág sorokban mélyre szántott föld itt szinte még fagyott,
nyílnak lármafára ablakok,
egy árva cinke leng a hagymaszár-dudán.

Szülőfalum. Hogy mit kezdjünk vele.

Átható hatályú téma még nem látható.

Aztán mindent bekapál a hó.

Markom pedig napraforgómaggal lett tele.

Jegyezte magát egy kis kihegyezett ironia,

átadni valóknak átadódva,

de azt se feledgessük el, hogy a körtefa odva
alkalmas a tollasoknak, mindnek meg kell tojnia.

Folyamatos ma kezdődik minden tél után,

s hehejj, huhujj, a farsang hirtelen

itt van velem,

egy fagy kaparta-marta délután.

(Irgalmas tavaszi dal)

Érzem, hogy rádrebenti dübögő
s arcodat éri új illat, amint lökdösve
öblöske szellő a ruganyos hófátylat,
előtör kerted alól a gyümölcsfákról.

Márciust kezd megint az év –
Látom, zakkán a zár, épp tárod az ajtót,
dallama leng a neveddel,
hűvös a reggel.
s gömbölyű, galambos harangszó
keringve árad.

... eltakar, melenget, bújócskáz, átdobban rajtam.

Tán mindig a lányságod,
a bódítóan kígyófü-nyákos
hajlatod, lábszárad,
álmot akartam,

elromlott éjtemplom, izgalom-irgalom,
te szerelem-tavaszi gyászdal.

(a hegy lábához...)

A hegy lábához nem lapul falu,
a faluk nagy mező térein fekszenek,
s a patakpartot elborítja fűszerillatú
sás, káka,

köztük

megél a szelidcsalán is,

kifejezhetetlen

részletekben gondozza magát a rét,
a reggel még nem hangolta össze létezői életét,
csak a nádas felől érződik halálzag,
de lesz csend és eső,
füvek, fák lubickoljanak,

mosson lábat az isten.

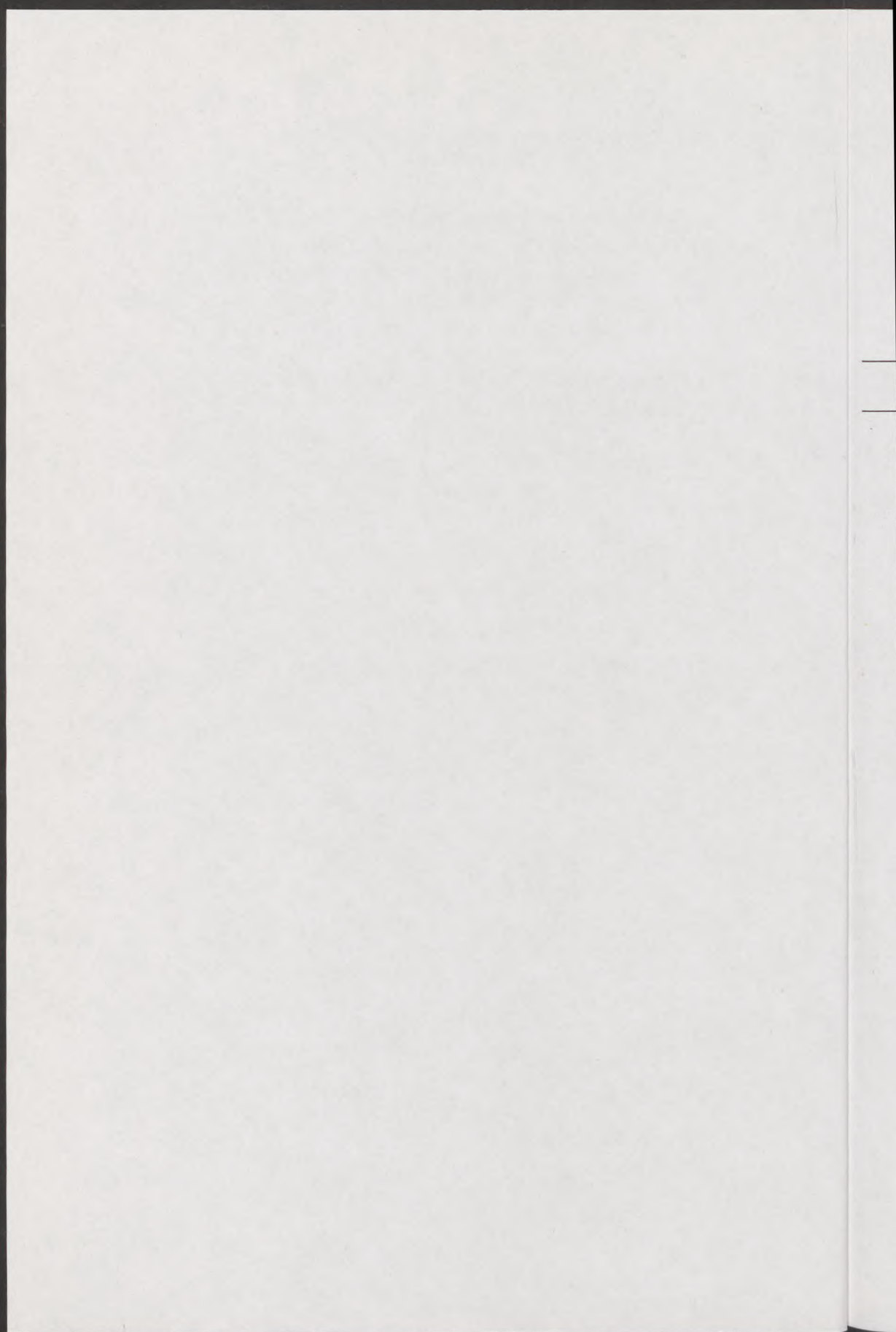
(amikor a tavaszi eső...)

Amikor a tavaszi eső lágy, bő cseppjeivel
mint egy meleg kézlegyintés, az arcomhoz suhan,
rétek is sóhajtanak, és mintha megreszkető orrcimpákkal
lovak éreznék a legelők hersegő zöld ígétét,
éledő kaszálók zsenge fűvén motoz végig remegve a fény,

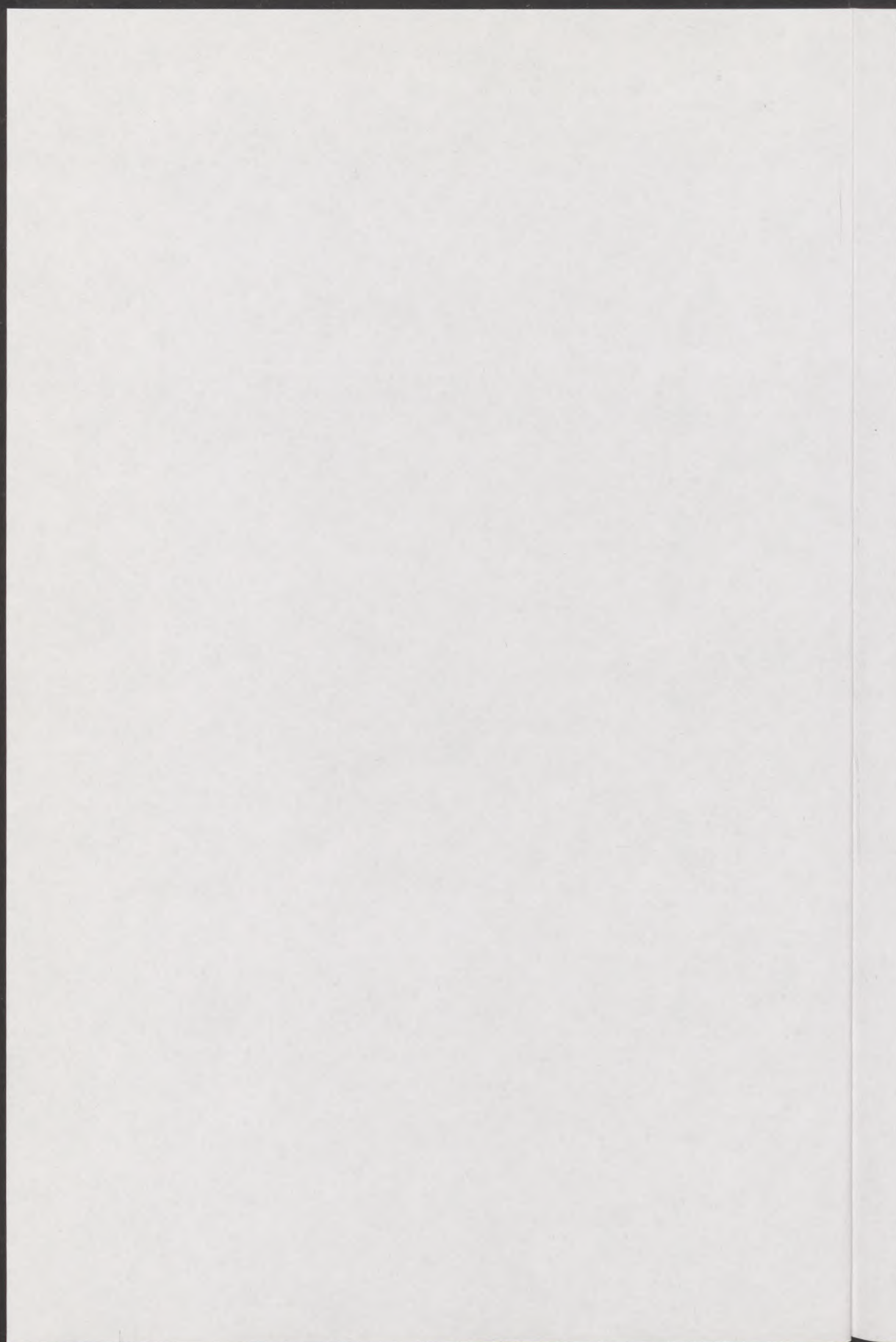
s a határtalan vadvirágmezők alatt
gyökekből sajdul át a mélyi áram,

megérezem én is,

asszonycombos lesz a nyár.

ARCOM BENNED

Arcom benned

Én istenem, jó istenem,
arcom benned fölismerem,
bátyámét is fölismerem,
ha én volnék, lennék velem,
de ő nincsen, messze vitték,
határon túl tüdőn lötték,
hazahozták, megműtötték,
fényképét a falra tették.
Nem hiányzott ő a sornak,
jó sorába belesorvadt,
kiszáritva lelkét, testét,
hallgasson csak, megeskették,
forró lázak, hideg lázak
ne adhatnák okát gyásznak,
késő este, kora éjjel
Dráva-parton ezüst fényben,
át kell menni, túl a folyón,
„de az nekem nem otthonom!”
„Kapsz majd érte szabadságot,
legyőzheted a halálod!”

Én istenem, jó istenem,
apám arcát fölismerem,
ez az arcom, fönn északon
gázolt ő is át egy folyón,
gázolt ő is át egy folyón,
jeges vizű hús lpolyon.
„Mert itt van az én otthonom,
de ott fönn is az otthonom.”
S menni kell, ha elébem áll
ezer határ, ezer halál,
hiszen ott vár a túlparton
az én szabad, magyar arcom.

S nincs északon, nincsen délen
bánatom, ha elvetélem,
sebet kapok, mint a bátyám,
lenn a folyó délhatárán,
s mint az apám, idefutok,
túl a Zsitván, az lpolyon,
mintha szarvas, mintha szállna,
nem is láthatsz vízbe'-sárba',
mint a mese, mintha szállna,
mérőldlépő vascsizmába',
jajj, hatalmas vascsizmába,
hernyótalpas vascsizmába'

Jajj, a fejem, jajj a lábam,
jajj, levágott kezem, lábam,
jajj, bátyáim, jajj, apáim,
ne tudnátok nagyon fájni,
érhet engem most már bármi,
tudjatok csak nagyon fájni,
én istenem, jó istenem.

Te: az élő Jézus arcában

Tíriával a mátrai Mária-templomban

Ezerféleképpen érlelődik minden itt köröttem,
s elnézem, s részenként most is érdekel,
s az is, hogy a szellőrőzsza ide térdepel,
hiszen jártam már itt hajnali ködökben.

S amikor az eső cseppjei
arcomat verdesve lelkesednek,
egyre szelídebbnek
termik a nyár csermelyeit.

Ez a ragyogó patakezés,
a dombon lefutó fodros vizek
az én ismerős tájam, benne én hiszek,
s ki itt vagy mellettem – gyermek-arcmás.

Nem szólhatok erről szabadabban,
mert mindig tudtam, itt dobog
a létezésed a dombokban, s tőled boldogok,
ők szólnak rólad ezekben a szavakban.

Illatos kamilla folyama és illata a réten
gyerekkoromban úgy éreztem, ez a szeretet,
s ma itt a csodák megnyílnak neked,
az ég a föld egy melengető képben.

Sejtettelek a reszkető nyárban
s a koraősz bolyhos neszeiben,
mintha titkok beszédében.

S minden sóhajtással védem,
ez az elmondhatatlan, ez a jelenő áram,
az egyetlen igen.

Jó lenne belül lenni a teljességen,
szemlélődő odaadódásban,
mint ahogyan a fényt lélegző hársfa
tűnődve tudatlan védettségén.

Én gyakran szomorú vagyok, szomorú és csendes,
lombokban bontakozik a hitvallásom,
és meg tudom élni a méltóságot,
mely dísztelen és közel van Istenhez.

A sarkos évek nem mérhették olcsón
a döntés tömbjét, hogy elvegyék rólam,
és jelen voltam sok tennivalóban,
s lerítt rólunk, nem segítik sorsom.

De az, akihez alázattal
magamat kérve szólok most is,
virágok réti csészéiben mosdik,
és kertetlen, házatlan.

Én voltam itt, a бүккердő szegélyén,
ki futó ösvényen bólint, megáll,
este felé, hogy a nap lejár,
... a távolban falusi ház, füstölgő kémény.

S fehér vásznakkal a bájos asszonyok
a hajnalra várnak, harmatot szedni,
ez a hazám itt, mit mondjak, ezernyi
betűként a levelekbe írt titok.

A szederlevél fonákján ez a tenyerem rajza,
a hársfa lélegzik az én tüdőmben.
Ilyen mindenségből nőttem.
Árnyként? Méhrajjal a létbe rajzva?

Mégis elmélyülten, hallgatólag derűvel
áthallgatom magamhoz a kinti
remegést, mely szenvedésben tűnt fel.

Mit szólhatok én egy szigorú tükörben?
Az Istent innen egykor elzavarták,
kertelt karták.
Voltam én is törpe.

S ő hordta keresztjét szekérút menti
libafű pázsitos árkok partján.
Vigasztalta margaréta, nősirom, borostyán,
S a lábához borult, a falusi Jézust szeretni.

Lapos bádogteste volt a jel,
sugárzott mégis, meggörnyedt
napszámok mellé állt, kicsit könnyebb
volt így húzni a kapát.
Együtt élve az ő szenvedéseivel –

Saját arcra lelve így, nehéz
önsorsán éldelve, bújdosó
igazzal, de a saját sorsában olvasott,
az, aki most a versembe néz.

A reggel rideg, bronzderes.
Erdőkben rekedt a börzsöny-ősz,
és az ország útján motoz, elidőz
a hajnal, amint lassan éledez.

Voltak évek, táncolták a sarcot,
a Jézus-arcú gabonaszemek
óhajtott jövője odalett,
üvöltő padlásokba jeges szél karcolt.

S most, hogy újra pelyhezik a föld,
a barázdákra élő fény borul,
hiszem, hogy leszünk az életre tanúk
Isten és ember előtt.

A nevek varázslata

A reggeli utcán 1979-ben

Őszi kezdet, koraőszi reggel,
iskolatáblák élő illata.
Behajló tenyerem gyermekmeleggel
telik meg. Ő – Tíria.

Nevét egy távoli szigetről,
anyjától kapta. Görög sziget lakója,
ezt jelenti. Szellő
hussan eddig – arra száll a gólya.

Könnyű nekem az idő fölött
révedeznem, itthon
az elköltözött
nyarat, madarakat visszahívnom.

S te, kisgyermek,
húga a tengernek,
anyád akaratából –
– ugye, nem baj, ha én
Annának nevezlek,
mosolyodat így vigyázom?

A sikeres operáció után, 2009-ben

Micsoda érzéken túli érzék mondatta velem,
 hogy szívesebben szólítalak Anna neveden?

Hiszen amikor végzetes szó lett a „thyreoida”-betegség, ez

döböntett rá, hogy mivel fenyeget a sors (amitől szimmetrikus névvel védtelek) –

s most itt, ahol a Rózsafa utca felé bukdácsol
velem az ősz a másik, a Huba utcánkából,

te Isten! Mennyi ideje már,
 hogy ezen a tájékon
 jártunk reggelente,
 valahol, a „kék iskola” is erre van, ákom-
 bákomp firma a falakon, még a tente-
 tente
 éveken alig túl –

e titkosan és közösen választott templomig,
ahol az ember úgy védtelen,
mint amikor álmodik –

s én anyádra is gondolok,
aki a nevét hagyta ránk

(innen kissé messze nyomtatták
a temetésére szóló cédulát),

s a neve
Beethoven-szimfónia, a szerelmet hirdeti,

Erika, kérlek, bocsáss meg a Jóistennek,
miképpen mi is megbocsátunk neki.

(Budapest, 2009. október 20.)

Ballada a tűz melegéről

– song –

A szemében sokáig csak annyi volt a bűnöm,
a szemében sokáig bűnöm csak annyi volt,
hogy álmodozva hordtam bűzmeleg ruháit,
a szemében sokáig a bűnöm ennyi volt.

S hogy álmodozva hordtam bűzmeleg ruháit,
tudtam jól, az ember tűzmelegre vágyik,
s ki tűzmelegre vágyott, az rám hasonlított,
ki tűzmelegre vágyott, az rám hasonlított.

A szemében sokáig a bűn csak ennyi volt.
és meg kellett mutatnom, hogy ő is erre vágyik,
és meg kellett mutatnom, hogy benne tűz ragyog,
mert azt, hogy ő vacogjon, azt nem lehetne túrnöm.

De én a lángba dobtam bűzmeleg ruháit,
mert az a láng a tűz volt, mely ránk hasonlított.
Parázsra hamvadt lángból a szó tüzet fogott.
S a tűzben nem ruhái, már rég én égtem ott.

Ő

Ő úgy él, mint aki nincsen –
mert fizikai valóságában csupán.
S úgy mosolyog barbár szépségére egy isten,
mintha azt is én boldogítanám.

Hegyi versek

Kapásbor

Ezek a jó borok
a munkánkból teremtek.

Volt dolog
a hegyben.

Napközben a kapásbor:
„Ízlik?”

Esküszöm, hogy máskor
se úgy a tiszta rizling.

A soron akkor ott,
úgy tíz körül

a nap már a hátamon forgott,
mint valami köszörű.

S kiáltott a gazda,
lóbálta az üveget:

„Mit csinálsz a gazba’?
Idesüss, gyerek!”

No és ittuk-e?
Azám. A második felöntést.

De a tüke
ígért jó termést.

Hej, haj, hozzáítottam
fröccshöz, borhoz

az eget, a nyíltan
berzenkedő bokros

határon túl a
rétet,

meg mindent, amerre indulna.
jókedv, ígélet –

Pincepörkölt

Pincepörkölthöz
nem a pincét pörkölik,
miközben a bort
hörpölik.

Bögréből iván,
de nem szódalével,
ám néha a húsrá
egy-egy félbögrével

loccsintván, hadd igya,
kell rá ennyi még,
jancsikályhába
száraz venyigét

tömögetve,
csak lobogjon,
de a kedvünk
ne fogyjon.

Ugyanis az a jó,
ha bors, bor, paprika
sem marad ki,
úgy merik a

tányérokba
– se szék, se asztal –
de megbirkózunk
a szafttal.

S miközben tömőd
a fejedet,
a hegy fölött
átnevet Benedek.

Szőlőfürttel

Néztem,
hogy a borfolt szétterül
a kifeszített abroszon,
s nem tudom, miért élveztem,
bizonyára
a déli érzékekhez tartozom,
bár nem beszélek négerül.

A véletlenül felborult pohár bor
nyugodtan itta be
a szűz rost anyagát,
mint amilyen természetes módon
kerül kézbe metszőolló
vagy éppen szívlapát.

Ámde akkor megorrolta
mozdulatom testszagát
bizonyos elvárás
valamilyen együtt-valóságban,
s én – hogy úgy mondjam –
egy esetleges hálózásban

nem mondtam „jojcakát!”

Nem is tudom, hova tűnt el.
Később találhatott volna ürügyet,
s én szőlőfürttel
köszönhettem volna.

Ilyenek ezek az ügyek.

Varga András, unokák meg madarak

*Tari István Magunkat foltozva című filmjéhez,
melyben a medence legdélebbre lakó magyarjáról
és Székelykeve településről beszél*

1.

Térdig ér a báránybundánk,
kapaszkodjunk, emberek,
se helyünk, se hejehujánk,
harangfűtykők lengjenek.

Zsombékból a béka-béke,
ángolnás a szisszenés,
zsompor-tompor, móka féke,
zsombékülés – békülés.

Emitt, fennebb, lpoly kompján,
Zsámbékon meg Nándorban
toporogna tíz toportyán,
ha a lelke fából van.

Varga András szakállában
ezüstpotykák nyüzsögnek,
fennről svenkelt szegett állam
beillenék tükörnek.

2.

Látszik a táj békanyálnak,
Varga András lyukon át
kamerámba mélyre láthat,
seggen csúsznak unokák.

Jaj, ez a táj, jaj, ez a nyál,
jaj, ez a zöld, jaj, a táj,
lapos dombo, kicsi szánon
lecsusszanó unokák,

Jaj, ez a tél, jaj, ez a dél,
jaj, hogy elhagy mindenek
riadalma, hirtelenné:
hírlő nádak és erek –

3.

Varga András körömhegyén
cigaretta – sárga tűz.
S fonott kosár, csűr meg cserény
körülvész, ha ülve tűrsz,

ha a szemed sugarában
csak a tréfa szigonyoz,
macska-karmon gyászruhámba
kapaszkodik a gonosz.

4.

Mászik rám az iszap súlya,
kapaszkodjunk, emberek,
vállunkról a loncsos bunda
bárányvérbe henterereg.

Vontatónkon padon ülve
látogatni indulunk,
szól a szánkon tulkok tülke,
szittyós szél a hímporunk.

Deszkapadon vagy Zsámbékon
látszik a mi templomunk,
kifordított fonadékon
zsámBÉKÜLŐ tomporunk.

Deszkapadon vagy zsombékon
lpolytól a Tiszáig,
jaj, az érzék izgulékony,
szánkón a szó szikrázik.

5.

Székelykevény, Ipolyvecén,
Helembán meg Damásdon
költ, a ruca káka tövén,
s a Húsvét lesz a Karácsony.

Deszkapadon vagy zsombékon
Tiszától az Ipolyig,
Székelykevény vagy Zsámbékon,
Óbecsén a templomig –

Csuklya, csáklya, ütök-átok,
szék meg szák meg hitviták:
én egy fényharangot látok
s Varga András idelát.

6.

Varga András ül a tájban,
kucsmájára süt a nap,
jégtükörben unokája,
magyarok meg madarak.

Délvidékről idelátni,
jégablakból süt a nap,
Varga András unokái
magyarok és madarak.

Vagyunk indi-indiánok?
Birgebundás vízi nép?
Hinarak meg zöld liánok,
szik meg szák meg szülni még?

7.

(Deszkapadon vagy zsombékon
Tiszától az Ipolyig
Székelykevény vagy Zsámbékon
bennünk tüzes víz folyik.)

MagyA(r)merika

„...és megejtjük a fiatal anyákat..”
(Kassák Lajos: Mesteremberek)

(egy)

Amikor mi, vagyis mi, magyarok
megtermékenyítettük az Amerikai Egyesült Államokat,
még nem hallottunk Kassák Lajosról, aki bő évtizedek múltán hangoztatta
a mi hatalmunkat, sőt az európai nagyvárosokat sorolva azt mondta,
hogy hallani fognak
a mi dicsőségünkről,
és még Walt Whitmannról sem tudtunk, aki a szabadvers szárnyaló lelkű poétája,
és irgalmatlan erejű tüdővel ordította tele az Államokat a keleti parttól a Rocky
Mountainsig,

még nem tudtunk róluk,
még nem tudtuk,

csak azt tudtuk, hogy ott vagyunk a préríken, a bányákban meg a gyárakban,
a vasgyárakban meg a szövőgépeknél meg a chicagói vágóhidakon,
ahol térdig folyt a nagyipari módon legyilkolt gyönyörű barmok vére,

csak azt tudtuk, hogy Kalifornia végtelen nagy térségein tokaji szőlő terem,
mi telepítettük,
és az új mennyországot hirdették a szőlőfürtök, és hatalmas hasznot hoztak
a kormányzáságnak,
és az amerikaiak kezdték megtanulni, mit is jelent az, ha valaki magyar,
és akkor mi magyarok is kezdtük megtanulni, hogy milyen emberhez méltó dolog
ugyanolyan szabadon kiállni, mint Walt Whitmann tette, meg később Kassák Lajos,
hogy az ember elmondja, boldogságra termettünk mi emberek ezen a földön,
mi magyarok főként,
mert az elvesztett nagy szabadságharcunk után, amikor Kossuth Lajos
emigrációba vonult,
mi a két kezünket és iskolázatlan, de jó magyar értelmünket hoztuk ide az Államoknak,
hogy adj nekünk kenyeret, te messzi föld, te Újvilág –

(kettő)

kat.”
erek)

Mi csak azt tudtuk,
mi csak ezt tudtuk,

hogy sokkalta előbb,
még az 1770-es évek vége felé a függetlenségi háborúban,
George Washingtonnal harcolt
egy bizonyos Kováts Mihály ezredes,
akinek emléktáblája ma is megvan Karcagon,
szóval, hogy ő szervezte meg az első reguláris lovas katonai egységeket Amerikában,

vagy hogy például egy Újházy László nevű derék magyar, akinek apja barátságot
ápolott Kazinczy Ferencsel –

ő maga katonaként Komárom védője volt, majd Decatur megyében,
az Államokban magyar kolóniát szervezett New Buda néven
az indiánok egykori vándortáborai, nagy szabadságai helyén,
a Klondike aranya felé jéghegyen át törekvő magyarok is látogatták,
és körülötte magyar gazdaságok, farmok vagy inkább tanyák teremtek
gémeskúttal, ahogyan kell,
Magyar Forrás meg Új Arad néven, meg más neveken (és Haynaura is
gondoljanak és felejtse is),

vagy például, hogy egy Kelemen János nevű szabólegény
Newarkban a tomboló kolera ellen magyar erőspaprikás pálinkát ajánlott, forgalmazta,
s ebből gazdagodott, tiszteletben öregedett meg és húnyt el,

(három)

vagy amikor már megtudtuk, hogy 1913-ig a kivándorlók 25 százalékát az Osztrák–Magyar Monarchia lakossága adta –

Vagy amikor az írástudatlanokat, a kurvákat meg a betegeket ugyanazon hajóval zsuppolták vissza Magyarország területére, amivel elindultak, s az írástudók mégis munkahelyi balesetekben veszítették el lábukat, kezüket, mert ha el tudták is olvasni, nem értették a táblák angol szövegét a lökdöső-rugdalo-visító és ruhátbeharapó gépeken,

és a Felvidékről (ahonnan a családom apai ága származik), meg Észak-Magyarországról,
– ami akkor mást jelentett, mint ma –
aztán a Dunántúlról, majd az Alföldről mentünk ki egyre nagyobb hullámokban, és akkoriban évente úgy 200 millió amerikai dollár jött haza postán a rokonoknak,

és amikor a Commission of Immigration, vagyis a kivándorlási amerikai hivatal már jó ideje segítette (a rabszolgamunkaerő helyébe lépett) idegenek beköltözését és háromszor annyi férfi ment ki, mint nő,
sivár magányukban elitták a keresetük minden tíz dollárjából azt az egyet, amivel mégiscsak előbb lehetett volna megvenni itthon a kis tanyát, földesekét, berúgtak a piszkos rozsvizskitől és otthon, az amerikai magyar főbérőjük házában, ahol egymás hegyén-hátán, néha hármával keresztben feküdtek az ágyon, hogy elférjenek,
a gazda feleségét kezdték zaklatni (akinek ez nem is mindig volt ellenére, de utálta a viszkiszagot,
hogy a szilvapálinkáét utálta volna, ezt most nem tudnám megmondani),
de az biztos, hogy amikor részegen összeverekedtek,
elmondták egymást hülye tót tutajosnak, szőröstalpú románnak,
krumplievő ruszinak
meg ami még eszükbe jutott, nem tudom, a magyarokat hogyan gyalázták –

és amikor a jobb anyagiak közt élő amerikai asszonyok, pláne, ha özvegyek voltak, szívesen legeltették szemüket a mi szép szál magyar legényeinken,
és nemcsak legeltették és nemcsak a szemüket, ezt gondolhatja az ember,
de a magyar lányok voltak igazán kapósak, otthonias, családias szakácsnőcskék, bébiszitterek, miegymás,
talán még egyéb is lett belőlük, ám az önérzetesebbek inkább gépek mellé álltak, hogysem valami nyafogó vén amcsi után kelljen hordaniok a szarosbilit –

(négy)

És amikor az amerikai magyarok ötezer koronának megfelelő dollárt
adtak a Magyarországon felállítandó Vörösmarty szoborra,
igaz, a magyar király is adott, ő négyszáz koronát,

szóval, amikor aztán a második nemzedék már elmagyartalanodóban volt,
és egy kérdezősködés nyomán valaki megfogalmazta, hogy az öregek
még visszavágnak Magyarföldre, ám a gyerekek meg a megélhetés –

...és amikor már Kaliforniában régóta virultak a határtalan,
gyönyörű magyar telepítésű szőlőskertek,
és a legrosszabb sorsú falvakból mentek el a legtöbben, ilyenek voltak Oroszi,
Somlyó Veszprém megyében, Kéthely Vas megyében, Fehértó és Rábaszentmihály
Győr megyében, Tamási, Rábacsanak, Szany is Győr megyében, aztán Borsodban
például Felsőzsolca, Besenyő, Moson megyében Szentandrás, Bánfalu
és ki győzné sorolni még,

és amikor a kivándorlásra még mindig csábító ügynökök azt is bebeszélték
a magyar parasztnak meg a szepességi szlováknak meg a máramarosi ruszinnak,
hogy Rudolf trónörökös meg Vetsera Mária várja őket, egy kis farmot működtetnek,
a főherceg szántogat, Mariska pedig ügyesen forgatja a fakanalat a konyhán,
merthogy jól becsapták azt a szenilis Ferenc Jóskát azzal a mayerlingi kettős
öngyilkossággal, mert az kamu volt... de ezt csak azért mondom most,
hogy néha jókedvetek is legyen a sok szomorúságban,

mert bizony a texasi szárazság elszikkasztotta a zöldellő gabonát, és Kerényi
Frigyes éppen harminchárom éves volt, gyalog ment a nagy esőben New Budára,
amikor a messzire világító szénégető kemencébe belefutott
öntudatlan-mámorosan, azt hívén, hogy ház ajtaján lép be, tudjátok, ő az a Kerényi,
aki hármas költői versenyre kelt eperjesi házában Tompa Mihállyal meg Petőfi Sándorral
és a gólyához írott verset Tompa írta a messzire szakadt magyarokhoz –

... és hogy a szintén férfikorban lévő Mihalotzky Gézát, a harmincnégy éves
brigádtábornokot, aki Lincoln egyik legjobb magyar katonája volt, eltemették
a chattanoogui nemzeti sírkertben, miután egy lesben álló déli lövész leterítette
egy fa mögül, a magyar főtszít éppen seregeit szemlélte, s tiszteletére egy erődöt
neveztek el, Fort Mihalotzky...

(öt)

és két tábornokot, öt generálist, tizenöt ezredest, két alezredest, tizenhárom őrnagyot adtak Amerikának a magyarok az észak-dél polgárháborúban 1861 után (és tizenhárom aradi vértanúnk volt a magyar szabadságharc elbukása után), de számtalan más tiszt is harcolt a szabadságért Amerikában, mert a magyar tisztek jó katonák voltak és igaz lelkiük, Stahel-Számvald Gyula altábornagy, Asbóth Sándor tábornok, Shoepf generális, Kneffler, Kozlay, Munde-Mándi, Pomutz és Zsulavszky főtisztok, Zágonyi Károly és a Rombauer fivérek, Wágner Gusztáv

ezredes, Anselm Albert vagy Fiala T. János magyarok voltak. Ha nevük utalt is más eredetre, magyarok voltak, magyarok maradnak örökké. Mert minket, magyarokat a harcok forrasztottak eggyé, mint Amerika, a nagy kohó a világ népeit, és a kohók acélja ma nem fegyverekbe, hanem szerszámokba vágják.

Hosszan, igen hosszan kellene még sorolni a magyarok nagyszerű tetteit, amelyekkel megtermékenyítették, megtermékenyítettük a messzi földet, férfiak kiömlő vérével és izzadságával is.

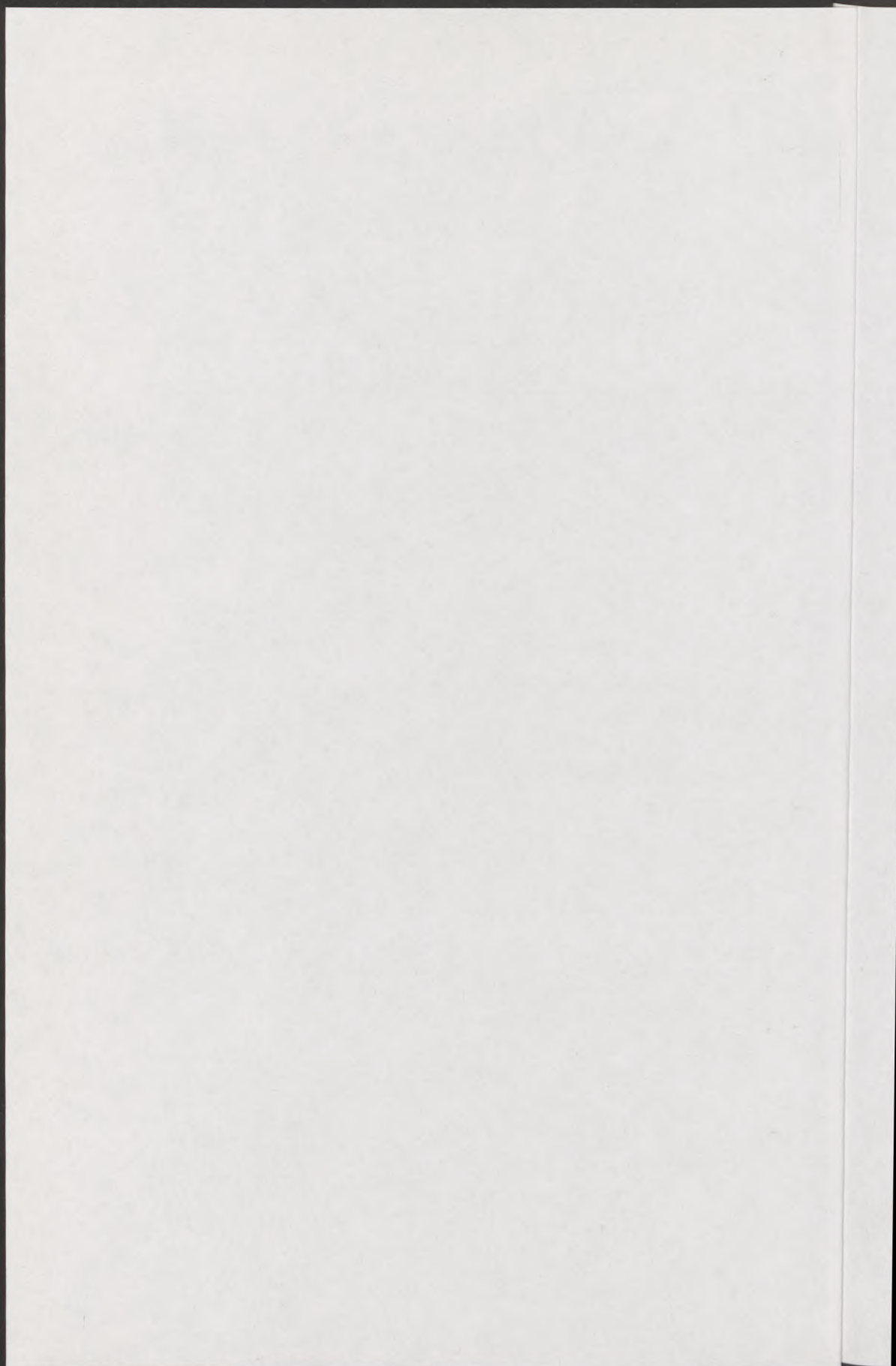
De most az 1956-osokról kell beszélnem. Kétszázezren hagyták el Magyarországot, s ez emberben ugyanannyi, mint a második világháború magyar embervesztése volt. Sokan mentek az Államokba, ahonnan vissza-visszatérnek, bánatuk mélységes folyamatát mi

felmérni sem tudjuk, mert mi még magyarul beszélünk.

(Szántó Miklós: *Magyarok a nagyvilágban*,
Kossuth Könyvkiadó, 1970 alapján)

HAJOLVA, NYÚJTÓZVA

gban,
pján)

M. tekintete

Belenéztem magamat a mélybe,
s rebbenetlen szavakkal szólhatok róla.
Hallgathatok is.

Volt bennem régen is muzsika.
Éltet.
Izgat.
Nyugtat.
Játszik.

Egyszer már több perce néztem a szemébe,
s végül nevetve lökte meg a mellemet:
Hagyd abba!
De hát ez olyan, mintha magamat hagynám –

S kívártam:
Csak azt engedd meg, hogy a szemedbe nézzek,
akarom érezni a mosolyodat,
amint lassan átvált, elmélyül, megérik,
lehet, először
valami zavart önérzet készül tiltakozni,
mégis maradj így, nézz vissza, így,
azt akarom, hogy ne menj el innen,
és engedd, hogy benne lehessek a tekintettedben.

Mandulás vers

Ne hagyj keménynek lenni, szélben lengni,
mint nyirkos, csonka ágat a kert, a ház alatt,
terítsd rám szálló szoknyád selymét,
s meg ne alázzalak.

Fényben keringő gyöngygombos blúzt, inget,
combodról lehámló harisnyát is, óriás-
kígyót, mely combközödig elnyelt,
s kifejtlek belőle, légy csak más, légy annyi más,

legyél mandulaízű szellő, hol fogaid közül
mint kerítés fokai közt a kert ígérete,
majd üdvözöl
az első mandulavirág, az első örület,

az első gyümölcsfa, mely kihívó fehéren
áll az oldalon, elkiáltani,
hogymennyi kék forog örömében,
megváltani

a komor kedvet, zárjon az éggel össze
e bejárható élet, a hitem,
hulltam máskor is virágközökbe,
nincs mit veszítenem.

Ági akkor ott...

Ági akkor ott maradt a szállóban, a zuhany alatt, amint eltakarta meghatóan dús fekete erdejét.

S bocsánatot kértem tőle, mert véletlen rányitottam.
Behúztam az ajtót.

Leballagtam hát a Balatonhoz,
ahol a hullámok olyanok voltak, mint a Jókai-hősnők fardagálya.

A bódésoron ki-benyikorduló kabinajtók meditáltak.
Lábam körmét nem tépték le a küszöbvasak, mert rézből vannak,
jobb minőség.

Üldögéltem aztán a bronzlány alatt,
több órán át is elvoltam,

csupán a kabinok..., a nyikorgó kabinok, amelyekből kicsókolta azokat a mély sóhajokat

a vonaton érkezett utóbbi két hét, az is lehet, hogy három –

A forrásból ivó szarvas

Újra meg újra eszembe jut a forrásvízből ivó szarvas,
aki a vékony jéglemez-hártyát a patájával törte fel,
s meleg arcával, bársonyos orrával
olyan volt, mint egy szobor, miután átjött a földeken.

Nem szántották fel rángó fintorait
szikrázó cserepek, üvegtörmelékek, eldobált butéliák,
amikkel sok helyen tele van az erdő, pedig ott ibolya fog nyílni,
és a talajból vért buggyanthat az ártatlan virág.

A szarvas nyugodtan tudott inni a téli forrásból,
melyet eltakartak az országút felől a fák,
a fősodorvonal forgalomtól védve és még jókor
más útra terelve a vad fiúk üldözte vadlányok csapatát.

Családi kör

Kitömött párnacihák húztak hazafelé, a Bounty elsüllyedt
a folytatásos tévésorozatban az orrunk előtt, amikor
a Bundi megint bejött és leheveredett a padlószőnyegre,
mintha ő is cseresnyésrétest szeretne enni, nyelvét lihegtette,
dehogy bolhás, a szomszédnak meg erről Szilasbalhás jutott
eszébe, mesélt az első lelkes kollégiumi szervezkedésről,
én persze nagy huncut mosollyal az eltakart falvagról is,
Potemkin hercegről is, általában a nagy folyókról is,
meg a lefelé úszásokról, aztán a Knyáz Potemkinről
a fekete hajóról is kérdezgettem, erre ő egy fekete hajúról,
mármint a cattarói babájáról kezdett mesélni, míg le nem
intették, hogy nézze, hogyan süllyed a Bounty
vagy mi a lankadt vitorlákkal,
szóval így mennek ezek a sorozatok,
a gyerekekeeeke berregtetetetetik az automata játék-
géppisztolyt, hát az ember inkább elszívna egy cigarettát,

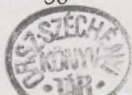
ha dohányozna épp'.

Az én régi-régi jó kabátlopás-históriám

Az ember (már ha sorba' állong
a bölcs'-menzán) néha se hall, se lát.
Ott tűnt el a nagykabátom,
és lett helyette két rövidkabát,
amiket aztán egymás fölött hordtam,
hogy ne fúna úgy át a szél,
kerti padon, fűben vagy bokorban,
ha az ember elbeszél-
„get”* a kedvesével.

Az elsőt Bella Pista adta,
ez halszákamintás gyerekkabát volt,
a másikat öcsémtől kaptam.
(Ezt hordtam alatta.)
Nohát, ez se volt bélelt, de kártolt
jó anyag. Kibírtam benne
a könnyű telet.
Hej, lányok, telek, tavaszok,
s új meg új telek!

S hajh, két kabátom, félkabátom,
azért mégiscsak fáztam bennetek,
miközben régi jó kabát-
lopás-históriámon
a Patyolat is eltűn(ődhetet)t,
de főleg én, ha már, ha már,
voltam nagy bamb', ki álldogál,
és nem figyeltem,
szép kabátom
feszülve klasszul
másik vállon,
a folyosón át ügetett
ki... Ilyet?!
és nemcsak hamuszín kabátom,
nemcsak-nemecsek kabátom,
hanem néhány más régi álmom
is hova lett? Hát odalett.

Mert az ember-elme-elme-elmereng,
hej, elme reng,
mancsát, mint macska húzza be,
és lassan-lassan feldereng, hogy derce
(és réce helyett a recefice)
nem táplál.

Hát, a gyomra átáll.

De ez se az, amire vágytál.

S a nagykabát?
No, meglógtak vele.
S az ember szűk kabátja-ujja
lila csuklókkal leTTTele** –

csuklóval, csuk-ló-vall-ette-
listA

le!***

... Aludtam aztán szalmazsákon,
arcomra nyomta rászteros hálózátát,
arcomon átütött az álmom,
s a szalmazsákom lett zilált,
nem én.

Most látom, szállnak nagykabátok
az égen. Én alattuk állok.

Szállnak. Ezernyi szárnycsapás,
s ez felhős, nem vitás.

(1975 körül – 2009)

* „get” – angol ige, befejezett alakja „forget” (kap-elfelejt)

** TTT – a tilt-túr-támogat aczélos háromsága, mely hol vezetett, hol nem a megjelenéshez.
Aczél György kultúrfőparancsnok volt abban az időben.

*** csuk-ló-vall... stb. a szójáték ...ez ...afféle szójáték.

Sakktábla, pár női papucs...

*Telefonbeszélgetés részlete a 80-as évekből:
„Megint a rehabon vagyok. Sajnos ráíttam.
Hívsz majd?”*

(1) Itt hagyott valamit

Nem vágyakozható romlottság, a penész göncei, a fűtetlen szoba:
letagadható, amikor fénnel csordul kinn az utca,
halomban könyvek, borospohár, vörös por az alján, ez a szellemi kaland szálloda,
sakktábla, pár női papucs, epikus részleteket lakott emlékek cucca,

gyűrt lepedő, összefacsarodó, mint a bohóc vizes zsebkendője,
egyetlen csavarintásra emberszag záporozna belőle, vagy könny,
zöldes szőrű sportcipő, ballábas, aztán zsebrádió, egyelőre
még az is lehet, hogy egykori gazdája visszajön,

hogyan magával vigye a kiválasztott hangokat, az éteri zenekarok
szimfóniáit, a jó hangulatú éjszakai szabadságdáridók
féktelen nagy tereit, a csendben marokba fogható
üveggömb-mindenséget, akár ezt a zsebrádiót,

mert a ház mindegyik lakója itt hagyott valamit,
akár vándor az útszélen keresztbe rakott faágakat, egymásra tornyozott köveket,
habár az, ahol most él, szikrázó nyári fogsorokkal virít,
de „magamból ott még egyszer valamit majd visszakövetek”.

(2) Ketyeg a tájban, ember...

Ölélésembe játszaná át a sikongó nőtestet is, de mindegy.
Újra meg újra fölfelé szökik, hajlandó hajlani is,
vagy betölteni komolyan veendő önmagát szelindek
kaffogással, esetleg az említett sellővel, aki flitter nélkül is hamis

hóolvadás-szagú vallomásokban élvez, hogy a vállaim eláznak,
mert emez bármivel helyettesítené magát a saját szelleme helyett,
hogy nyugodtan lófrálhasson a gazos tereken, a tenyere versvázlat
szerkezetével halászni a levegőt, elkapni valamely meleget,

mely a visszahozhatatlanból szakad föl, mint fülledt fű alól a gőz,
a hideg vonalkázott merev fűzetébe írott kipárolgás,
ám látható hiszen, hogy mennyi-mennyi minden nem volt ez az ősz
sem, tere kerítetlen, bejárata képzelt kapuvascsikorgás.

Csak azt hajlandó tudomásul venni, hogy neki altatókat írnak
a kései időben utolsókként elrepülő fecskerajok az égen,
s ő egyik lábáról a másikra állva ketyeg, ember, tenyere papírlap
egyformán képzelet magát mind a kettőnk légyhessentgető történetében.

(3) Féktelen törvény

Az elküldött barát, a saját lelkesedéseiben lévő, akinek kasztja
még varázsegyenlítő rajzol örökre becsapott múltunk köré:
de ő támadó lehetével az idomba mért konkrétumokat rohasztja,
és meghosszabbít egy délkört, merőlegesen áll az, mint valami indiai varázslat-kötél,

mert neki ott talán tűzfarkú madarak sercegne, mítoszi egység
a létezőkben, hiába lát a bucskázásra meredő mutatóujjakat,
hangja felszökell a palackokból, vádló bénasága hogy jobban kitessék,
ő volt az én elküldött barátom, lelkesedése idegbénultja, rokkantja csak.

Jártam én nála a fekete házban, ahol fekete az ital, a fog,
hát fekete a beszéd is, ámde egymást nem ámitják a testvérek,
egyetlen mámoruk a presszókávé, mely fél-literszám az arcukba párolog,
és gyilkos csempész lenne a könyörület, mert számukra a szesz méreg.

Ő volt az én hazug ifjúságom, a mesékbe üldözött fiú, a tényeket
ujján kulcskarikaként pörgető féktelen kísértés-törvény,
aki delíriumban meg tudja tenni, hogy egyszerre kettővel lép, nem csupán lép, lépeget,
hóna alatt két mankóval, a megvalósult ígéretés örök földjén.

(4) Idegen otthonom

Ez az elhagyott ház, a szellőztetni ritkán kinyitott
ablakokkal, amelyeket kívülről a por
pikkelyesen lep be, és a függönyök mögött mintha titok
rejtőznék, gondolom magam is, amikor, néha, amikor

izgatottan csörögve kulcsaimmal a megfelelő
cakkos tollút fogom kézbe, s óvatosan illesztem a zár
vékony kürtőjébe, és hogy ajtó tárul, hófehér konyha bukkan elő
mintha nem itthon, mint aki lopni hazajár,

de sötétben a villanygombok kattánása nélkül is
székháton, asztallap szélén fut végig tenyerem, féléves újságokat
érezek, mint akkoriban, éjfél tájban a güris
nappalokból éjszakákba érő lázaim után kutat

az emlékezet botorul: én meghaltam itt, a nyirkos könyvlapok,
a vályogszagú ház, az elérhetetlen boldogságra kiméretett pár légköbméter
idegen otthonom konkrétsága, elgondolkodtató létállapot,
mely van, talán éppen attól, hogy ő sem törődik a saját nemlétével.

Hajolva, nyújtózva

Gyöngy emléke

Megfogóztam
a búcsúölelés emlékébe is, karcsú július
mozdulat-ívébe, a zsibongó
hárs- és akácfaágakon felcsilingelő
játékba, a mély sóhajból magára találó fellélegzés
örömébe, és abba, hogy lehetek,
végre megkérdeszhetetlen.

De hiszen volt válaszom
az arcomon felejtett nézéseknek, s tudtam is,
az ember csak magából magyarázható.

Emlékszem,
hogyan te, akihez ezt a verset régen is elmondtam,
valahol az akkori hónapokban libbentél
a látásomba,
hajolva, nyújtózva, mint a nyárfa.

És nem tudok mást, semmit már, csak ezt az illatos lélegzést.

A Cigler úr

Gárdonyi Gézát
azelőtt Zieglernek hívták

Vót az úgy, hogy Göre sógor
húzta ki a taposóból
a néplapot (mintha kádból,
de nem a bort), s olyan áron
kelt, amint vót, vitték-hordták,
Göre Gábort mosolyogták,
kacarászták, röhicsélték,
asztal alatt egymás térgyét
csapkodták a jó népfiai,
s nem izgútak asszon miatt,
asse maratt csapodatlan,
hörgött, mint egy lekvár-katlan,
gyútván alul, oltván felül,
szoknyán-blúzon kívül-belül.
S buhogatták, fogdosgatták,
tapasztalták, továbbadták,
forogtak a cúgos padkán,
pittyegtek a búbosbankán,
csókolóztak vereshagymán,
s akkor is, ha „veres, hagyj mán”
hanemhogy a Cigler úrnak
néhány garast odaszúrnak,
szól neki a főszerkesztő,
írjon újabb hasrepestő
vigasztaló ökörséget,
nevettesse szegin' népet,
úgyse tudja hamarjában,
szaladjon vagy fejre álljon,
szelet vessen, vagy buksegget,
(„áldja meg az isten kendet!”)
s lökje ki a kapuszeglet,
kapucíner-kapucímer*

az a jó, ha szépen rímel,
hogy van oll'an úri karba'
még nála is nagyobb marha.

S Gárdonyi úr elnézte, a nép hogyan
visít-nyerít,
és írni kezdte Egri csillagok meg más
ismert nagyregényeit.

(1975–2009)

* Célzás az esetre, amikor a városi úr tejeskávét (kapucínert) kér, és Göre Gábor (nem tudván, mi az) leveteti és eléje rakatja a kapu címerét az asztalra. Mindenesetre Pantagruelnél – középkori édestestvérénél – jólneveltebben járt el, mert az egyszerűen nyakon ragadta a deákos beszéddel tudálékoskodó vendéget, míg az ki nem nyögte, hogy „engeggyé má', fáj a gigám...”

Bosnyák piaci emlék

Rózsa Endre 1941–1995

Néha kinézek még a Bosnyák piacra,
ahol jobbra a boltíves bejárat alatt
olcsó csokoládé-csomagot
árulnak, nyers gyári celofáncsomagolás,
cso-cso-cso – hülyéskedünk Bandival, Rózsa Bandival,
aztán csoszogni kezdünk, hogy cs-cso-cso-cso legyen,
igaz, ha a csokoládét csokorra árulnák,
akkor öt cso is lehetne, s amiért is ezután
tessék a nyers csokoládét csokorra árulni –

s mellé csombort is, ha jól csobog.
Mit? Hogy a csombor csobogjon? Persze,
de csak akkor, ha egy öreg csobán, vagyis pásztor
csodálkozva nézi, amint csoszogva, meg-megbuggyanó
nevetgélések közt végig befelé
bokázunk, s míg Bandi feje kissé félrebiccen,
s én a másik oldalra biccentem
fejemet, egymás vállába kapaszkodva
szólongatjuk, játszva néven nevezgetjük
ezt a csodás, játszani való kis életünket,
Cso-cso-szán meg Szocsimilkó, satöbbi, satöbbi...

Aztán almát vásárolunk, Jonathánt,
mondom, a kisebb jobb ízű, „Igaz –
hümmög Bandi –, mégis azokat a gömbölyűbb
nagyocskákat kérem, mert – mondja felém fordulva –
úgy jó, ha küllemre is vonzóbb, nem adva fel
belső ízeit. Különben is – ez Daninak lesz.”
Egyet kellett értenem.
S bort ittunk. Ha egyáltalán bornak lehet mondani
azt a nejlonpohárba mért italt, amivel még
koccintani sem lehetett, s nem volt választásunk.
Hát, valahogy így múlik el a világnak dicsősége,
embernek a bolondozó képessége,
s marad csak az élni való Éden édessége.

(Elhangzott 2011. október 30-án Vácon, Rózsa Endre emléktáblájának avatásán)

Baglyok, ölyvek, darazsak

Őrszemeim baglyok, ölyvek, verebek, varjak és darazsak,
elülnek vagy kavarognak, ugrándoznak, enyhe ívben szállnak
le, dönögnek,

nem tudják azt sem, hogy így beléfeledkezem
pislalatlanul nyugodt éjszakai
csendjükbe is, vagy a túl magas
felső forrongásokba, ahol
villanydrótokkal a kottavonalkázott
égen köröznek – vagy nem – de mélyre látó tekintettel.

Szeretem a kishülyécske verebeket is,
meg a varjakat, mert amit szeretünk,
azzal mind mi válunk többé,
s no, a varjakat, amint a vízisízőket irigylő sávon
szárnyterítésekkel nyugszanak belé a réti zöldbe.

Ám a darazsak a lóhere lila
nőizgalom-szirmaiba őryöngve bevonnak,

őrzik érzékeim isteni határait.

(mindörökre)

Nincs mit a világ pofájába vágni.
mert a világnak nincs pofája.

Hogy nem sül le a bőr a pofájáról?
Nincs neki.

Arcot, arcokat
igyekszünk ajándékozni a világnak,
a magunkét meg amit kitalálunk,
vannak ilyen arcok.

Én például a legszívesebben
asszonyhús-erdőbe mélyesztem az arcomat.

Két tenyérrel védem az édes emlőket
és a másik arcot.

Szitakötő

Szitakötő.
Élő horog.
Harag.
Eget szövő, bökődő
lila kötőtűdarab.
Nádbotocska,
törött,
színes fadarab,
csillámszárnyakkal
repegő
szitakötő,
éles mozdulat,
sebész-pontosság, szipoly,
drótkörbordás szélzsák.
Keretes karika, csikóhal paripa,
véremlen
bugyborékoló gyönyör,
falánkság,
metsző fény-üveg,
hánytorgó lánglánczsák
szivárványhártyát
falnak,
mint saját éhüket,
szitakötő,
látom a szemed,
fejem fölött hatalmas lámpaüveg,
hatszemu projektor,
marslakó-szemüveg,
vérembe, húsomba
lámpázó
operatív készüllet,
szitakötő,
sebészkes alatt
vagyok
halálos révület,
bökődő ujjak alatt
jegces rémület,

szitakötő,
belülről
fojtódnék meg,
fulladnék meg
nélküled,
ha nem szipognád ki
szipolyoddal,
sipolyoddal
tenyészkövület,
burjánzó
húskristály-lét
termelte
rossz véremet.
Szitakötő!

Ki tette arcom fölé
az ökörhólyagprojektor homályos,
hideg szemét?
Ki láttatja
a véremben fürdött öklöt,
a levedlett gumikesztyű-hártyát?
Ki láttatja az éles tiszta ráncot
a száj vonala mellett?
Ki menti ki beteg sejtek közül
az alabástromvérgyöngy-csillárlámpát?
Ki gyomlálja ki gyökerestül az
iszonyú karácsonyfagyertyga
rakétafüzért?
Ki tudja, ki ismeri, hogy más
testekben is még tombolni fog?
Ki szólíttatja általam, értem a
sebészkés szitakötőt,
a szisztematikus fényes
fémszúnyogot?
Kinek testében turkálnak
Tulp doktor tulipánkezű
tanuló utódai?
Kiért sorakozik fel a létezés, hogy
hullából visszavegye,

ki láttatja velem az Ítélet
öszeslelkű lovasait?
Miért, hogy szívemben
vérvérkárda fáj,
s összehúzott, összepréselt szájjal
és homlokba húzott sapkában
orvosok rohamoznak,
és a vöröshajú nővér dinnyényi
érett mellei fölött
sirálykönnyed ujjakkal veszik át
az iszonyatosan kis műszereket,
véremet szipogatják a
szitakötő-műszerrel,
miközben fejemnél állva
az aneszteziológus
doktorasszony beszél hozzám,
zöldszemű, meleg, eleven,
száraztenyerű hóasszony?
Nem bírom kideríteni
a tolongó képek okát,
eredetét,
felderíteni
az élethalált,
a haláléleletet,
előnt, mint a vér,
anyanyelv-képbeszédem,
mely a Te beszéded,
én kértem,
kéreltem: élet
mit kívánsz?
Nézd, töredelmes ének,
kristálytöredelmes ének,
csörren, vonaglik a tánc,
a kihívó ritmus előtt,
s most a dallamot elnyelő időt
látok, hidratorkú időt,
mintha szőröstorkú
gyapjúharisnyát stoppol,
s vág körül egy asszony,

de ráhabognak
a temetők,
elnyelik apámat,
elnyelik anyámat,
elnyelik őt,
akitől vagyok,
idő, idő, haragot
kényszerítő idő,
a zsigerekben
kristályokká fagyott
időre értelmes mozdulatot
szentelő idő,
az idő fölött tanácskozó idő,
új sejtláncolatot teremtő idő,
önmagát megmentő idő,
ne nyelj el engem, láttató erőt,
tudást,
ezért hív az ordítás,
anya, anya, anya,
nézd,
a hatalmad versekben világol,
anyanyelv-anya-anyám,
emelj föl
az idő süllyedő tavából,
anyanyelv-anya-anyám,
minden hozzád kiált,
űzd el
a halált
vérem taváról.

(1988–1989., János Kórház)

Örök tavasz

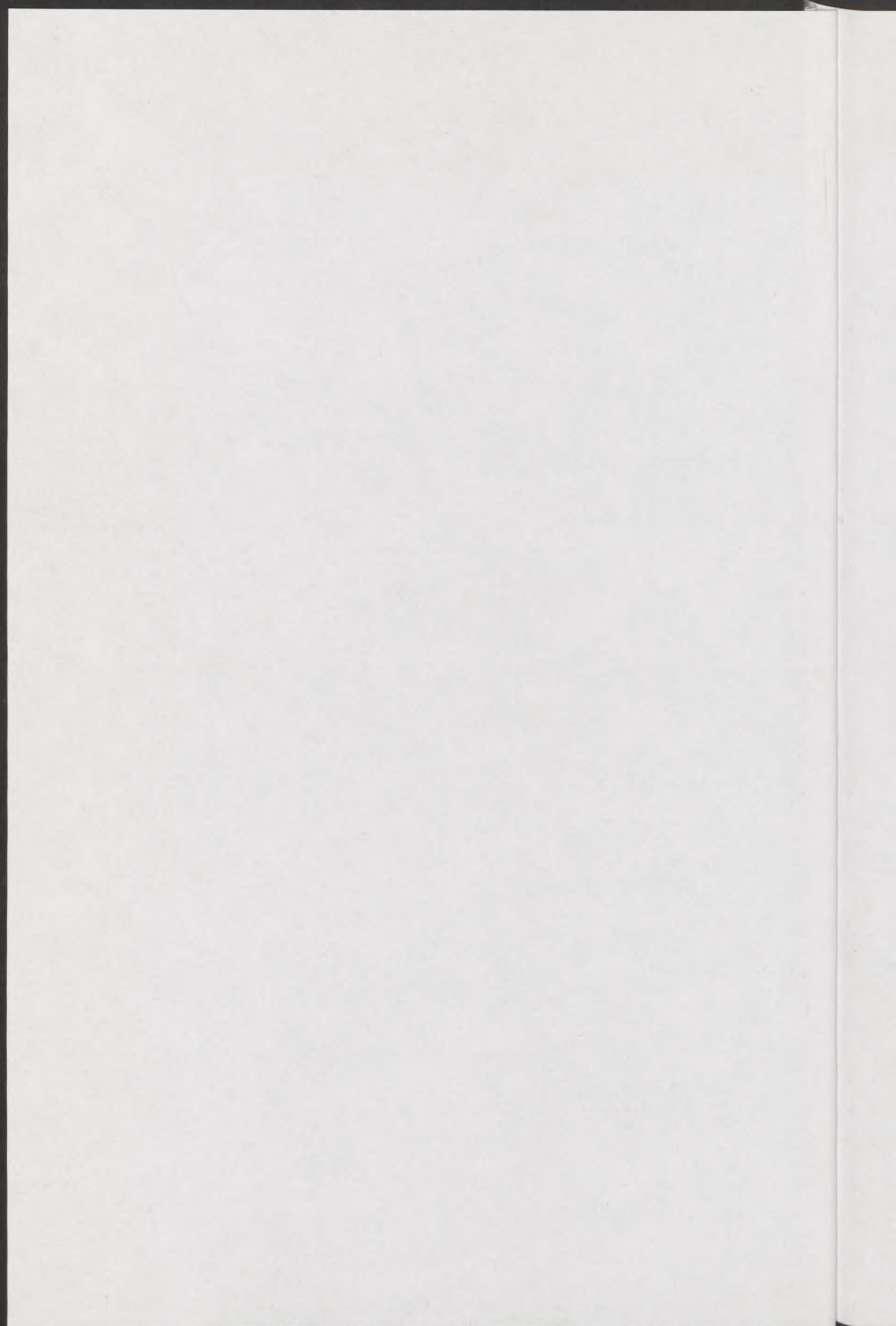
Holnap már a margaréták virágkerekerei pörögnek,
és a kujon kedvű keserűlapu levelei csúfolódnak
a patakparton, ahol a bokrok beöltöztek
puffos nadrágos törököknek,
csak azért, hogy püfölhessem őket fakardommal.

Tavasz van. Apám elkészíti a drótcsuklós-vállas fahuszárt,
bodzából puskát sikerít neki, piros madzagot vállszíjnak,
dús hajat ereszt az udvarra leütött fűzhusáng,
s róka se jár, a népes tyúkcsapatnak nincs híjja,

és akkora felhők szállnak a szokolyai rét fölött,
hogyan beléjük takarózhat az örült április,
s olyan Utassy Jóska-hangulat van, mint maga az élet.

Hát ki halt meg? Ki mer meghalni itt?
Nem leszünk mi soha szomorúak, Dzsó, viríts!
Akár a tavaszi virágzás, akár a kökényvirágon habzó méhek.

ZÖLD TŰZ

Aranyműves versek

(Haldokló egykori asszonyomnak)

Körút

Ez már az ősz. A kukoricaszaft.
De minden utcasarkon.

Barbár jó hetet
kívánnak a víztányér alvói,
szárazat.

Hosszú feketék estje.
Kávéban.
Lányban.
Gumibotban.

A rendet kellene inkább fenntartani?
Vagy azt, ami van?

Rózsabotos barát

A csörgőkígyófej,
a rózsabot,
akár egy maroknyi
gyúrható agyag

azt érdemli,
azt a hanyag
somolyintást
az aranyműves boltív alatt.

Igen,
az aranyműves versek,
kockaköveken,
iskolázó gyerekek közt,
fél lábon ugráló bolondoskák,

métázó lányok közt
megenyhítik ezt a kései nyarat.
Az ember megy a botjával,
arra támaszkodik,
ami jól van.

Véremet adom

(Bölcsészkori emlék)

Élénkpirosan,
az átlátszó vékony csövön
a vér-állomáson
folyt a vérem
a Zsombolyai úton,
anyagom,
formátlan másom.
Vagy abból való.

Kinn pustolt a hó.
Benn illatos tömegű
nővérek jártak
láthatatlan
a lepedőfüggöny mögött
s lassan megtelt az üveg.

Ezért – ma már –
tán érdekelnek ürügyek,
ismeretlen
professziók,
agressziók:

„Véred ontom,
véred veszem!”

Mondom csak türelmesen
költőiül,
alanyian:

– Vérem ontod?
Régen ki van...

Jegec: a kutyafejű angyal

A fémeket nem lehet befejezni.
A történet, hát, elbúsulhatatlan.

Istenujja gyertyából
az elcsorduló viaszangyal
kaptár helyett
csak dörögésekbe kívánczik.

Én, én iszonyú
sarokháztortákkal dobáltam,
aztán a főoltár mögül
tiltogattam,
nehogy kiheréljék

üde harangjaim.

Éji töredék *(A bárban)*

Jó a testközel.
A bár-ritmika.
– Lelkem, jövel!
„Ma van a... hányadika?”

Itt a bárban üres a palack.
Becsavartam.
A gin meg a dzsinn!
„Drágám, tudod, én azt akartam...”

– Én meg lenyeltem a szellemet.
(S mondok mást is, de odakinn).

(A bagdadi tolvaj nővére)

Van, van ám ezeregy s még egy éjszaka.
Whiskey, grappa, no, grape...
Fruit (fruit).
Enyhítőül szódavíz.

Miközben a te mosolyod mindent szóba hoz.
Te, te parázsló
szemű,
tőled a kedvem is éledez,
amikor kutyába se vesz
a varázsló.

Na, nő.

Asztrálangyal
(Kocsmadal)

A lábujjadnál fogva néha még
e borzadalmas borzalomba vágylak,
miközben valami méhkerék
hirdeti, hogy végképp angyallá vagy.

És meglehet, hogy hófehér
vanílialeány-mosolyoddal
akkor már semmit értenél,
s akkor nekem a rum meg a mocsokdal.

Egykor az ó-pub cinkelt asztalánál
volt úgy, hogy Joe beléd tanul,
drágám, ki lefittyedt szárnyal álldogálsz már
sebeimmé válthatatlanul.

Azért is szerelem

Úgy vártam, hogy végre lebugyogjon rólad
a bokádig,
s állj elém ruhátlan.
Akkor.

S most is a Város vagyok. Illendő félelmeket keltek,
s jókor.
Vaskerékhernyósorokkal, vigyázz, hogy
össze ne másszanak téged.
Mondom, hogy én a Város vagyok, fűvel, citrussal, csiklód
duzzanásával. Málnaízű.

Szerelmes börtön-falfirka

Mér' léptél kátyút,
húsközödbe, Marcsa?
Budin ülök. Tarcsa.
Én meg bárgyú.

Az ember csak szorít,
s van itten egy professzor,
minden nap lepasszol
egy jó sztorit.

'sz vót egy nemesúr,
annak meg Helénje,
s fehér vót a prémje,
hordta ám piszkosul.

S mé' mondtad nekem:
„Jocó, jó a farkad!”,
ha elvakartad.
Hát ez a szerelem?

Maj' kimegyek innen,
csapok a farodra,
s megpörgetlek, míg nem
dúlsz a karomba.

Mer' úgy odaváglok,
várj csak, ha kivárod,
mer' én senkit nem kívánok
jobban nálad.

Pulcinella meséli, hogy mit csinál Arlekkinó

Idejött a Mercedes márkájú
modern cirkuszos kocsimhoz,
markában csokor barkával,
előbb kedveseket mondott,
aztán megragadott
mind a két markával,

de nem akarom szaporítani,
ugye, a rímeket,
szóval, azt csinálta
velem az Arlekkinó,
amit most te énvelem,

s én igazából még nem is tudom,
hogy a szerelem mi fán terem,
mert ti önző férfiak
mindig csak az akarjátok,

amit mi.

A ragadtatás

(Pinocchio sürgő Sárához)

Kedves Sára,
igyekszem, hogy jó modorban
meséljem a dolgokat,
és miveljem az elragadtatást,
annak, akitől függ
szatyori költségvetésem,
de a nép olyankor fanyalog:
„Nem az érdekünkben szól ez.”

Így tehát ha választékosan,
s méltóságomat őrizve
rejtélyesen mondom,
népemnek meg magamnak is,
s királynak, államelnöknek,
és helyi potentát alakoknak
egészen a főcsővezetőig,
mívességem folytán
éppen csak az érti meg,
aki művelt,
s akitől a
szatyoriságom helyzete függ,
s nem ad.

S aztán, ha „egyenest mellbe”,
vagyis, ha beolvas
jól az ember,
hullámszik a taps ugyan,
de a szatyoriság
megint csorbát szenved.
Akkor aztán pláne.

De táncba visznek engem is.

Tehát bolondozva,
önmagamat lefokozva
– s így eleve mentséget keresvén -
magamat is tréfának állítván,
ez talán jobb lenne, ámde,
tiltakozik bennem az önérzet.

Mondjad, Sára, hogyan kell csinálni?

Kedves Sára,
mivelhogy a szoknyád széle
páholyokig felcsap,
s nemcsak a deszkapadon
zsibongók szívják leányos jó szagát,
s beteríted őket forgásoddal,
nem gondolom én, hogy kurva volnál,
vagy legalábbis csak annyira,
amennyire kelletik,

szóval, ahogy én is.

Igaz, én a buggyos nadrágomban.

Bolondozás asszonyomnak

Húzza el a függönyt, asszonyom, s csacsogjon,
nem mondtam volna eddig még, hogy főherceg vagyok?
Némi enyhe fűszert azért szoktam vinni az egészbe,
hogy kellemes történetünknek hét izgalma is legyen.

Itt, e széles reneszánsz erkélyen, tudja, drágám,
hogy hányszor megmosolyogtuk már Velence arcseit,
s néha meglepődtem is: „Che cosa è?”
(Én például tíz-húsz arcot hordok. Lesimogathatja Ön.)

Újabban ilyen hűs késő évszakon
íme kivezetem önt a vízköpő ördögpfák fölé,
és elnézem, amint az erkélyen az ismert könyökét
illeszti szellőző városunk tetőire.

Elfolyt gyöngysor

Eljött a kecskekörömhegyen lépő július,
a gyilkoló tűzű tavaszt rég maga mögött hagyta,
s ma árvalányhajás domboldalak sajdulnak meg miatta,
és mély az út, az árnyas út, hogy csöndes zöldbe juss.

Ha fonott bőrvéd leoldtad, a cseresznyeágra dobod,
barbár szeméremként s dombként a száraz hangyaboly
lűktet. Vele a nyár. A folyó sem mozog,
de kecskebéka les az érhálós-húsos levél alól.

Majd bogláros barna iramlás érleli a délutánt.
Rajongva röppen galambidomú
madárraj, s az égen villámló kard iránt
gubancos felhőbódulat tolul.

S lesz boglya, krokodilvörös cipők, egy blúz. A könyv nyitott
lapjai közt fű zizeg, s a testtel meggyötört por.
De valami áldásos csend. A nem bizonyított
mozdulat ... (Hacsak tán nem az elfolyt gyöngysor.)

A kert hangulata

...beszállingózunk az öntéshomokos utcáról,
és csendesen sétálgatunk a régóta ismerősnek tűnő
bokrok, odébb paradicsom-öklöcskék, élénk csillagvirágok
s más gondtalan – mert hiszen jól gondozott – növények közt,
és azt gondolom, hogy olyan ez a kert, mint
valami befogadóhely, ahol a kéz talál munkát, ha keres,
például mindjárt a karók közt, amelyek körbe vannak letűzdelve,
s köztük uborka, tök, mint egy kis gyermekjárókában,
lám, a kacsok hogyan kapaszkodnak, teremnek ezt-azt...

Nézegetünk. A kerítésen aransárgára beérett szőlőfürtök,
idébb hamvas szilvaszemek dagadoznak igen kedvesen,
kínálgatjuk egymást, ízlelgetjük, egymást is,
mutatom a szarvasünnő-állású asszonynak, aki ellép aztán,
jön a gazda illatozó cseresznyegally-gyújtóssal,
összerendezi a tűz pásztorsátrát, piramisforma,
ebből fakadnak majd a meleghullámok...

Marokkal diót próbál feltörni egyikünk,
valami ügyes kés jól pattintaná fel,
összeborul ez a két félkoponya, ez a dióhéj,
valami agyműtét gondolata adódik ilyenkor,
s lám, a szavak összeakaszkodnak, szóval, hogy „agyműtéten
töröm talán a fejem?”
Így nyújt nyelvet a képek beszéde, amit jó elrendezni értően.

Én szeretem a képeket, ha nem volnának, élni sem volna jó.
Erre figyelmeztet a kert, a szőlő, az uborka, a tök meg a dió,
gondolom én, miközben nézegetjük a letermett bokrokat.

Se szipkád, se gyufád

Jó volna, ha nem kellene bezárni az álmokat a logika ketrecébe,
mert akkor az érzék pástjain pacsirta, mókus, ló, bika,
de őz is meg fácánkakas, pataki gácsér meg réce
olyan szabadon sétálgathatna és mind mondhatná a magáét,
nem gondolva sem előre sem hátra, semmi összefüggésre,
és még az sem érdekelné őket, hogy az árnyék
előre kijelöli a következő órákat, mert bizony, ha késne,
akkor aztán nem tudná az ember, hogy merre is menjen,
amikor nem tudja átlépni az árnyékát, igyekezhet hiszen,
mert az árnyéka lépi át őt magát, a fennen
magas égboltból a napsugár, mint óriás inga üzen
hogy hol állsz, látod, fiú, jegyezd meg a helyed,
mielőtt még átlépne az árnyékod és aztán már csak nézhetsz utána,
a bükkös liget felé, ahol még zölden lobognak a levelek,
de itt a réten már kikerics nyílik, és tülökdudára
téved a kezed, minek az most, csak reggel szoktak búgni vele,
este úgy széled hazafelé a jószág, hogy mind jól tudja kapuját,
persze, a mezőn nincsenek se lovak, se bárányok, se tehenek,
se titokban csavart cigaretta, se dózni, se szipkád, se gyufád.

A cirkuszosok

Tóvíz kotyogott a csónakok alatt,
s hogy széjjelmúlt az emlékező fű illatú délután,
a cirkuszosok úgy döntöttek, ez lesz az utolsó jegyszedés,
s még az éjjel összecsomagolják erős vásznú sátrukat, a rekviziteket,
elbúcsúznak a nagyérdemű

közönségtől,
én nagyterdemű
elefánt lennék,

és egy cirkuszoslány átfogná alulról csücsörgő ormányomat,
beszélne,
így mennénk a felcsillagozódó ég alatt,

s az is lehet,
hogy az utánczóművészre figyelnék, amint
nem utánoz.

Azt hiszem...

(Egy visszatérő álom)

Az elefánt komoly nehéz feje alatt
átnyúlva egy cirkuszos leány
beszél a repecskes fülekbe enyhe szavakat,
de már időtlen idők óta,
miközben az izzadásban oldott produkciókat vagány
fickók készülnek lecsutakolni
vállukról, combjukról.

Csikos nadrág, buggyanó trikó, ilyes holmi
van a fűrészpörban. A gyúró
átmasszírozza a súlyemelő vaskos izmait,
egykerékű biciklin egy tízéves forma kis atléta-akrobata
balanszíroz – ki úgy, ki így lazít,
az idomár is látszik. Fehérre meszelt lópata
lép oldalt a képbe, odébb színes karikákkal
zsibongatja a napfényt egy lány,

a lakókocsin olasz betűk, ciráda,
el lehetne olvasni, de mi van a másik oldalán?

Így áll össze a dolog.
Meg nem mondom, kik ezek és mióta lakják
valami kimondhatatlan egyezséggel, mint a boldogok
ezt a zsibongó gyönyör-izgalom kaptárt,

még a köcsögtörpe is, kékfodros pelerin
van a nyakában,
s két lábtengőző srác van a porond átellenes szélein.

Álmodni szoktam róluk, és mostanában
azt hiszem, hogy ők a testvéreim.

Találkozás az orvosnőmmel

Elűzöm Thanatoszt

Az altatóorvosnőmmel egy novemberi enyhe reggel
találkoztam a kórház füves udvarán, véletlen szemközt
sétáltam, nyolc óra sem múlt, és mivel az épületben
lévő patika

nem nyitott ki még, adódott nem sok
járkálni valóm. Így elnéztem a juharfákat,
amint ledobálják a nyirkos leveleket
– odébb két udvari munkás vastag nejlonzákba gyömte
az avart,

akkor jött a szakorvosnő. Két lány pompon volt a kiskabátja
összefogó zsinórjai végén, játszó labdarózsák,
s akkor arra gondoltam, hogy bizonyára mindjárt
levetkőzik,

először is leveti a kiskabátot,

aztán kilép
a szoknyából,
és a blúzt is
leveszi
magáról,
lassan

felöltözik hófehérbe, ahogyan a menyasszonyok szokták,

és odajön hozzám.

A trupp vonulása

*Tíriának, mivel sajnálta,
hogy a műlovarnót
kihagytam a cirkuszosok közül*

A műlovarnó elcigarettázgat.
Jancsi bohóc ütött kék lavórban lábat áztat,

egy sudár csaj, két fiú meg egy szívós tata
sétálgat a „4 akrobata”.

Itt jön a társulat borbélyja.
Előtte gördül a kordéja.
Most húzta elő a garázsból.
Abban pókuszol a varázsló,
aki fel tudja oldani a gordiuszi kötélcsomót.

Aranyruhában csillog büszkeségünk,
a tótfalusi ugrócsoport,

s hóna alatt két mázsás golyóval Jenő,
barátom, a súlyemelő.

Itt vagyunk mi is, a porond ideg-arisztokratái,
a cirkuszi szolgák,

akik szoknyatáji
tüll-tündéreknek söpörjük tisztára a porondot,
ott járják az one szteppet,
majd a rondót.

S a sátor mögött merően higiéniai okból
sokáig rázzuk a porrongyot.

Renoir: A mezőn átvezető út

Mindig a réten át az út, az út, a lüktető nyárban, a domb alatt,
a vörösréz izzású dél, a csodák forrfoka,
a szöcskevillanású dél, a sárga fény, és amint pattog a
fény, a fény, a sárga fény, az ájult ámulat!

A mondhatatlan titka ez, a szó nem bírja el,
mert közvetlen a lelket érinti e tüzes napsütés,
és onnan indul lendület és dal és szédülés,
s már nem ember, hanem maga az óriás nyár énekel.

Lehet, azért szerettem úgy a keretbe fogott időt,
hogyan szétfeszítse léceit? A vásznat is átégeti,
mert a legmélyebb gyerekkorból áramlott elő.

Mögötte zúgnak, tolongnak az évszakok élő emlékei,
a lélegzés heve, parazsa, ez a folyton felidézhető
pillanattömeg, a száraz fű, a rezgő levegő.

Gyalogút

Oláh János születésnapjára

Valahol összeérnek a rétek, az utak, az árkok,
egyetlen faluhatár az egész civilizáció.
S még jó, hogy kalapáccsal törhetek diót,
miközben egyszerre élek meg öt-hat világot.

Vagyok tölgyfa, holdtörténet, habos tej, gépszalag és virágminta.
Saját lényege szerint mindegyik, sokszorosan élve át,
hogy érzékeink megoldást találnak a kitalálhatatlan némaság
ágain tenyésző vágyainkra.

Mi tart majd együtt ilyen össze nem egyeztethető
jelenetekben, amelyek felé egyre sebesebben haladunk?
(Érzed-e hogyan hűl ki beszédünkben a párolgás?)

Sokan nem éljük meg majd: valahol egyszer nem lesz más,
mint elszállt holnaputánok után is gyalogút,
és déli harangszó is lesz és kozmikus piros cseréptető.

Zöld tűz

Laci-barátaimnak

Hideg hullámokat hajt a szél a tó partjáig,
ahol már sötéten lobog az idei fű, mintha zöld tűz égne,
emitt pedig valaki uborkaforma orrú istenke rendezi talicskáit,
utcaseprő mellénye van, takarítgat és fel-felnéz az égre.

Áttelelt levelekkel rakja púposra az egyik talicskát,
áldásnak laposan rácsap a kupac tetejére,
aztán leül a másik talicskára, elővesz egy bicskát,
szalonnázik, villan a kenyér fehére.

De, jaj, hol van a költő, aki úgy szeretett eltűnődni mozdulatokon!
Ki verset írt a pázsitot nyíró nénéről, a pipázó kisparasztokról,
aztán maga is meghalt.
Mint ahogyan elmúlnak az évszakok.

Mégis, a lassan gyarapodó fény játéka alatt
most is ott lüktet egy monoton
hang: rúdra kötözött vászon csapkod, a kerítéshez verődik.
Fecskepárt köszönt talán, felcikkanót, fészekrakót?

A kettős honfoglalásról

*Juhász Ferencnek,
fiúi tisztelettel néhányadik születésnapján*

A Nap minket aranyalmaként
kínálgat magával,

s végtelenvilág határa
begyógyítja sebeinket, elissza a vért.

Miéink az utak – és az Utak a Miéink,
Kített gyermekarcokban mosolyog a vigasz,
igaz
igéink.

Mi az Élet és a Tudás vagyunk. Együtt.
Ez a magunkhoz való Idő tudása.
Az Érzék és a Lélek kettős honfoglalása.
Fát ültetünk, s gyümölcsét mi szedjük.

Nincs titkunk. Nyikorgó ökrös szekerek
útján jöttünk – emberek a helynek.
Ez a mi hatalmunk embertől emberig terjed.
Makacs szeretet.

Nézzétek, olyanok vagyunk, mint a hársfa.
Illattá szívjuk a sötét földből
a törvényt, mely eddig jogáért dörömbölt.
Amint mondtam: Érzék és Lélek kettős honfoglalása.
Térben, időben. Összefogásra.

* * *

Én, például, tízéves koromban olvastam először Juhász Ferencet,
az Arany című verse nagyon tetszett.

Olvastam később Adyt, Berzsenyit, Januszt, a diákok,
tanultam Iljicsét, Marxot,
megérintették az ifjú arcot,

s kiviláglott,

amikor már Juhász Ferenc írta-írta az époszait,

hogyan Juhász Ferenc költészete túlnővi a lét hosszait.

Hófehérbohóc játékaiból

B. Ferinek szeretettel

*Verstréfa**

(a kínomban feltételezett eredeti)

ELMŰ l'état sea
AIDS – reserve time
nez Emma fuck out
L'éveiller Ingres, Seine
I all toute d'homme
Nietzsche rail aime
Des holmage á fontage
Aux tenez le dien
Mouche
Terre go home d' au Lock
Emmy, Tamara high ciel
M'aid le Rambó, Ludd
Des tunnes, qui
Acutangle deux Éve, qui
Chat n' aime elle git Marais
Hi said mene, tekel ... de nack
Je n'atelier, Maud lie, qui
Barbizon mind am
Urge chat old Tenier
Nix Eddy Waiting am
Vehicula dieux
Apercigny air d' egg
Nadja, Varlam-cocque
Á tes veux des cheque
Achez! Ragtime echt
Kick a roule y a varretez
All Uncle Sam a fall aucun
Web l' aux commotive á nack.

(Birtalan Ferenc verse)

Elmúlt az ősz
észre se vettem
nézem a fákat
levél se rezzen
jól tudom
nincs szerelem
de ahol más a fontos
ott ne legyen
most
arra gondolok
amit ma várnak hiszel
majd lerombolod
de tűnnek
a hűtlenedő évek
s ha nem melegít már
hiszed menedéknek
jön a tél múlik
bizony minden
üres a holdtányér
nincs egy fityingem
végül győz
a percnyi érdek
nagy várrakók
a tévedések
a sereg meg
kikerüli a várat
állunk a falakon
vége a komédiának.

* Ez a verstréfa egy költemény által kiváltott agygyörcs terméke. Lényegében afféle „alákrampácsolás” – vasúti munkások módszere.

(igen nyers szabad fordítás)

Az ELMŰ letaszít (más szóval az ELMŰ állam az államban, és letaszít a tengerbe)
az AIDS: maradék idő/

ez Emma orra, bökd meg /Ingrez ébred a Szajánánál/

Én vagyok minden otthon /Nietzsche-vonat, nem szeretlek/

De ahol más a forrás, /tégy rá naponta/ Te, légy!/

Menj hazai földre, Lochnessbe /Emmy, Tamara, magas ég!/

Segít Rambó, rombolja /a felhőket, amelyek/ az isteni Évát zavarják/

Jean Marais nem szereti a macskákat /Azt mondja, „megmérettél” a nyakadon/

Én nem vagyok egy átelleni /Maud hazudós, aki.../

a Barbizoni iskola máj-dinsztelője

Az öreg Tenier egy sürgős sakk /Nem várok Eddyre

A kerékpár isteni /A tojás-levegő egyperces appercepció/

Nadja és Varlam-kakas az akaratodhoz postai csekk/

Eső! A ragtime igazi /Kick-box kerül a varrógépre/

Uncle Sam: egy unka-béka-fallosz

A gége – jön a média-lokomotív-mozdony a nyakamra.

„...a D

Kutya ugat, karaván nem ugat

(a traktorosvitéz)

„...az élet szimultán zűrzavara...”

Szabó Lőrinc – a „dadáról”

„...valamelyes rendet kell teremteni.”

Kis Pintér Imre

„...a DADA éljenzi az élet szimultán tartalmú zűrzavarát, örültségét, egyetemes értelmetlenségét, MINDEN PILLANAT ŐRÜLTEK HÁZA, ŐRÜLJÜNK NEKI”

In: Tristan Tzara úr, az antifilozófus, Orpheusz, 1992. kiemelések – K. J.

Traktoraim eltérő színűek.

Van közöttük kék, fehér, piros, fekete, zöld és annyi más.

Azonkívül egy-egy betakarítógép, fűnyíró és John Deer

kapcsolódik hozzájuk, amint szép sorba állítom

őket a művelni való terület startpontján, vonalán.

Felügyelem mindet.

Én ülök mindegyik gépem kormányához, s egyszerre indulnak,

igaz, néha előfordul, hogy egyik vagy másik elakad,

mivel pénzkereső foglalatosságként

egy újságnál írok riportokat, portrékat, színeseket, ahogy kell,

ergo, van az úgy, hogy néha tíz-húsz év után

kezek újra foglalkozni azzal a géppel, amelyik így elmaradt,

s nem tudott végighaladni a felszántani való területen.

Ámde mellette a többiek dolgoztak, s el is készült

homokos talaj meg sárga agyag, dús termőtalaj, rét

párhuzamos látványa, vannak betakarított

árpa-, rozs- meg búzamezők is.

Riportjaimban szerettem pásztorokról írni,

mivel ők a gyerekkori pajtásaimra emlékeztetnek,

mondom, ilyenkor a szántás elmaradt,

a versek, novellák, egyszóval a magas irodalom.

Gondolható, hogy így különféle, ráadásul más-más mélyen szántó beállítással hoztam felszínre a termőágyakat.

Most hát az lenne jó, ha a dalokat meg más írásokat egymás mellett megmutatva észrevennék, mire megy ki az egész.

(Kicsit szerteálló, mert hát mi köze szonetteknek, szabad verseknek – főleg a nagymamáról – libás udvarhoz, lovagi költészethez meg a proliudvar sikoltozó lányaihoz, amikor a víz szertespriccelt a befogott szájú csapból...?)

Ha a szántássorok végéről, szemközt a gépeimmel figyelnek a munkámat és a tenyerüket nem tennék a szemük elé, mert így oldalvást, védve a naptól keresztben látják a dolgot,

szóval tehát szerencsés esetben hátulról világítaná meg a hátukat a nap, amint szemközt haladok vele.

UTÓSZÓ

Koncsek József fegyelmezett kötetet ad a kezünkbe. Csoda ez önmagában is: a kilen-
cek körének *legvagabundabb* költője, a szabályos verselést – mint alapfeltételt – ismerő,
de gyakran igencsak félrelökő, megtaposó örök diákja olyan válogatást tett le, amelyben
a szabálytalanságok is szabállyá nemesednek, amelyben a próza tiszta verssé lényegül.
S amelyben a saját bánat és öröm úgy simul a világnagy élményekhez, tragédiákhoz,
vagy éppen az örökös tavasz őrzött örömeihez, hogy minden szónak, minden rezdülés-
nek pontosam meghatározott helye lesz az alakuló költői világmindenségben.

Mert a csoda nem csak a szokatlan rendszerben van, hanem ebben az alakuló újfaj-
ta világ-egészben. Konczek József immár több mint fél évszázados költői munkássága
(beleértve ebbe a prózának mondott költeményeket, meg a gyermekek számára írotta-
kat is) nem más, mint teremtéstörténet. Újra és újra nekiveselkedik a maga képéhez
igazított új valóság létrehozásának, s eredményei kötetről kötetre egyre meggyőzőbbek.

Ne bibliás genezist keressünk, bár annak visszhangja is megcsendül az *Arcom ben-
ned* ciklusban, hanem olyan már-már kétkezi munkát, amelyben mesterek nemzedékei-
nek tapasztalata, munkában formálódó kéznyoma lényegül egyedi alkotássá.

Mindegy, mihez nyúl: minden megszerzett motívum *Konczekké alakul*. Belsővé vá-
lik, ahogy a lélekhez értők mondják. S hogy ez így legyen, sokszor szerepeket kell vál-
laltatnia, mint ezen kötet cirkuszos verseiben, vagy a korszakos jelentőségű *Amerika*
versben. A szerep módot ad saját lelke rejtett zugainak kiürítésére is, olyan fordulatok
használatára, amelyekre a hagyományosabb én-versekben kevés a mód.

Amikor pedig saját bánatait kiáltja világgá, azok is közös fájdalmainkká lesznek, akár
egy-egy jó barátira (itt például Rózsa Endrére és Utassy Józsefre) emlékezik, akár az
öröklétbe emelt hajdani asszonyról, asszonyokról beszél. Úgy ad a társaknak egy-egy
fertályt készülő országából, mint egy hagyatkozó nagyúr, tudja, hogy minden rész-
királyság más-más, de egyformán értékes kincsekkel gazdag.

Feszés, fegyelmezett kötet? Igen. Mázsás súlyokat hengergető és lepkeszárnyon
illanó sorok állnak össze a készülő mindenség képévé. Fontos, megkerülhetetlen könyv.

Gyimesi László

R

AP

HA

TARTALOM

RÉTEK, BOKROK, PATAKOK

(van az úgy...)	9
(a szem, a száj...)	10
(kimért kedvű...)	11
(átokverés)	12
Tavaszelő a Dunán	13
(Verőcemaros)	14
(Morgó patak)	15
Farsang délután	16
(Irgalmas tavaszi dal)	17
(a hegy lábához...)	18
(amikor a tavaszi eső...)	19

ARCOM BENNED

Arcom benned	23
Te: az élő Jézus arcában	25
A nevek varázslata	28
A sikeres operáció után, 2009-ben	29
Ballada a tűz melegéről	30
Ő	31
Hegyi versek	32
Varga András, unokák meg madarak	35
MagyA(r)merika	38

HAJOLVA, NYÚJTÓZVA

M. tekintete	45
Mandulás vers	46
Ági akkor ott...	47
A forrásból ivó szarvas	48
Családi kör	49
Az én régi-régi jó kabátlopás-históriám	50
Sakktábla, pár női papucs...	52
Hajolva, nyújtózva	56
A Cigler úr	57

Bosnyák piaci emlék	59
Baglyok, ölyvek, darazsak	60
(mindörökre)	61
Szitakötő	62
Örök tavasz	66

ZÖLD TŰZ

Aranymíves versek	69
Elfolyt gyöngysor	77
A kert hangulata	78
Se szipkád, se gyufád	79
A cirkuszosok	80
Azt hiszem... ..	81
Találkozás az orvosnőmmel	82
A trupp vonulása	83
Renoir: A mezőn átvezető út	84
Gyalogút	85
Zöld tűz	86
A kettős honfoglalásról	87
Hófehérbohóc játékaiból	89
Kutya ugat, karaván nem ugat	91

UTÓSZÓ (Gyimesi László)	93
-------------------------------	----

..... 59
..... 60
..... 61
..... 62
..... 66

..... 69
..... 77
..... 78
..... 79
..... 80
..... 81
..... 82
..... 83
..... 84
..... 85
..... 86
..... 87
..... 89
..... 91

..... 93

A szerző könyvei

- Elérhetetlen föld (antológia, 1969)
Galambok, galambok
 a történelemben (versek, 1984)
Költői episztola (versek, 1987)
Egy szó (versek, 1987)
Damó (regény, 2001)
A tájjal maradtam (versek, 2006)
Formáért sóvárgó (versek, 2008)
Az okos szamár (mesék, 2008)
Vogul szigorlat (versek, 2011)
Sócsillag (vers és próza, 2015)

1400 Ft

9 786155 562075

